
RAPPORT

HÅLLBARHETSBEDÖMNING MED MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING FÖR NYKÖPING KOMMUNS ÖVERSIKTSPLAN 2040

UPPDRAGSNUMMER 12601816

LEVERANS

2020-02-28

SWECO

Sammanfattning

Nyköpings kommun har tagit fram ett förslag till en ny översiktsplan (ÖP) för år 2040 och har gett uppdraget till Sweco att göra en miljöbedömning av planen i enlighet med 6 kap. 11§ miljöbalken. Kommunen har valt att ta ett bredare grepp om hållbarhetsfrågorna och utvidga miljöbedömningen till en hållbarhetsbedömning som även omfattar de sociala och ekonomiska aspekterna.

I bedömningarna av ekologisk hållbarhet ingår aspekterna klimatpåverkan, naturmiljö och mark- och vatten. I social hållbarhet ingår landskapsbild och kulturmiljö, identitet, folkhälsa, tillit, vardagsliv samt risk och säkerhet. I ekonomisk hållbarhet ingår lokal och regional ekonomi, service, näringsliv och besöksnäring, arbetstillfällen, klimatanpassning och översvämningsrisk samt areella näringar och resurshållning. Bedömningarna av planförslaget och nollalternativet har gjorts utifrån en tänkt situation år 2040.

I bedömningen har en bedömningsskala använts, där positiva konsekvenser för en hållbarhetsaspekt har tilldelats ett positivt värde (+1 eller +2) och negativa konsekvenser, har tilldelats ett negativt värde (-1 och -2). För vissa hållbarhetsaspekter har bedömningen gjorts att alternativen innebär neutrala konsekvenser (0), vilket innebär att miljöpåverkan av alternativen år 2040 motsvarar den miljöpåverkan som är idag. För respektive aspekt har gjorts en bedömning av dels risk för negativa konsekvenser och dels potential till positiva konsekvenser. Avståndet mellan risken och potentialen visar att utfallet är beroende av hur planens intentioner genomförs. Finns det en stor potential men samtidigt en stor risk ökar vikten av att styra genomförandet av planen. De revideringar och tydliggöranden som gjorts av planförslaget efter samrådet, medför att sannolikheten för positiva konsekvenser av planförslaget för flera av de ingående miljöaspekterna ökar något. Däremot är avståndet mellan risk och potential densamma.

Planförslaget, som genererar framtidsbilden, indikerar sammantaget en potential till betydligt större positiva konsekvenser än nollalternativet och risken för negativa konsekvenser är avsevärt mindre, i jämförelse med nollalternativet. Störst skillnad är det för de ekologiska aspekterna, särskilt naturmiljö, mark och vatten samt klimatpåverkan.

För planförslaget är det generellt ett större avstånd mellan risk och potential än för nollalternativet. Planförslaget visar på en relativt stor skillnad mellan de potentiella positiva konsekvenserna och risken för negativa konsekvenser för samtliga av de tre hållbarhetsaspekterna. Även här är det störst skillnad för de ekologiska aspekterna, särskilt naturmiljö, klimatpåverkan samt landskapsbild och kulturmiljö. Att det är stor skillnad mellan planförslagets mest positiva och negativa konsekvenser indikerar på att ett efterlevande av planen är viktig Nyköpings kommuns hållbara utveckling.

I huvudsak pekar framtidsbilden och nollalternativet i samma riktning.

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
1.1	Bakgrund	3
1.2	Beskrivning av planförslaget	3
1.3	Behov av miljöbedömning	4
1.4	Hållbarhetsbedömningens syfte	4
2	Avgränsning	6
2.1	Tidsmässig avgränsning	6
2.2	Geografisk avgränsning	6
2.3	Avgränsning hållbarhetsaspekter	6
2.3.1	Ekologisk hållbarhet	6
2.3.2	Social hållbarhet	7
2.3.3	Ekonomisk hållbarhet	9
3	Metod och bedömning	11
3.1	Hållbarhetsbedömningen i planprocessen	11
3.2	Bedömningsgrunder	11
3.2.1	Miljökvalitetsnormer	11
3.3	Bedömningsskala	15
4	Studerade alternativ	16
4.1	Planförslag	16
4.2	Nollalternativet	17
5	Konsekvensbedömning av alternativen	18
5.1	Ekologisk hållbarhet	18
5.1.1	Klimatpåverkan	18
5.1.2	Naturmiljö	20
5.1.3	Mark- och vatten	21
5.2	Social hållbarhet	23
5.2.1	Landskapsbild och kulturmiljö	23
5.2.2	Identitet	24
5.2.3	Folkhälsa	25
5.2.4	Rekreation och friluftsliv	29
5.2.5	Tillit	31
5.2.6	Vardagsliv	33
5.2.7	Risk och säkerhet	34
5.3	Ekonomisk hållbarhet	37
5.3.1	Lokal och regional ekonomi	37
		1(55)

5.3.2	Service	39
5.3.3	Näringsliv och besöksnäring	40
5.3.4	Arbetsstillfällen	43
5.3.5	Klimatanpassning och översvänningsrisk	44
5.3.6	Areella näringar och resurshushållning	44
6	Måluppfyllelse	45
6.1	Miljö kvalitetsnormer	45
7	Samlad bedömning	46
7.1	Uppföljning mot miljö kvalitetsmålen	46
8	Förslag till åtgärder och uppföljning	53
8.1	Ekologisk hållbarhet	53
8.2	Social hållbarhet	53
8.3	Ekonomisk hållbarhet	54
9	Medverkande	55

1 Inledning

1.1 Bakgrund

En översiktsplan innehåller mål, strategier och ställningstaganden för den långsiktiga fysiska utvecklingen i en kommun. Översiktsplanen är vägledande och ska fungera både som vision och strategi för kommunens utveckling samt vara ett konkret stöd i arbetet med exempelvis detaljplaner, bygglov, förfrågningar och exploateringsfrågor. Det är i översiktsplanen som kommunen ska redovisa hur mark- och vattenområden samt den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras i framtiden. Översiktsplanen ska även visa hur kommunen tänker ta hänsyn till allmänna intressen samt hur riksintressen och miljö kvalitetsnormer kommer att tillgodoses. Det ska även framgå hur den fysiska planeringen samordnas med nationella och regionala mål samt i vilka områden i strandnära lägen som dispens från strandskyddet bör kunna ges.

Den kommuntäckande översiktsplanen för Nyköpings kommun (2013), fördjupad översiktsplan för Nyköpings tätort och Skavsta (2013), samt fördjupad översiktsplan för kusten Sjösa-Vålarö (2014) genomgick en översyn och aktualitetsprövning under 2017 som resulterade i beslut i KF 12 december 2017, där översiktsplanen med fördjupningar bedömdes som inaktuell trots att dess huvudinriktningar fortfarande är aktuella.

Bakgrunden till beslutet var en förväntad starkare tillväxt i kombination med nya grundläggande planeringsförutsättningar som ny lagstiftning, nytt planeringsunderlag och nya mål som innebär att översiktsplanen inte fungerade som det inriktnings- och arbetsstödsdokument det ska vara.

1.2 Beskrivning av planförslaget

Översiktsplanen tar höjd för en befolkningstillväxt på 700 personer per år i kommunen. Huvudinriktningen i översiktsplanen är att effektivisera markanvändningen, att utveckla bebyggelse där det redan finns service och infrastruktur, och ta så lite oexploaterad mark i anspråk som möjligt. Omvandlingen ska främst ske genom att prioritera ny bebyggelse i översiktsplanens utpekade utvecklingsområden, framförallt i anslutning till Nyköpings resecentrum och runt Stadsfjärden. Inom de utpekade utvecklingsområdena finns det utrymme att bygga bostäder för upp till 50 000 personer med tillhörande arbetsplatser och service, vilket ger en flexibilitet i framtida utbyggnadsalternativ.

En mindre andel bebyggelse föreslås även tillkomma genom förtätning och komplettering inom befintliga stadsdelar och i anslutning till orter på landsbygden. Syftet med förtätningen är främst att komplettera med den typ av bebyggelse och de funktioner som saknas i stadsdelen eller orten. Utanför centralorten föreslås ny bebyggelse ske längs med starka kollektivtrafikstråk, särskilt koncentrerat till de utpekade bebyggelsenoderna som ska fungera som serviceorter för omgivande bygder. Fjorton mindre områden föreslås möjliga för landsbygdsutveckling i strandnära läge.

Översiktsplanen innehåller även markområden för nya och utvidgade verksamhetsområden för verksamheter som inte är lämpliga att blanda med bostäder. Dessa planeras främst längs med trafikleder och starka kollektivtrafikstråk.

Översiktsplanen har en tydlig inriktning att främja hållbara transporter och att minska transportsektorns ytbehov. Ytor för transportinfrastruktur behöver dock ändå pekats ut i översiktsplanen, framförallt för Ostlänkens behov med tillkommande stationer samt för Kungsladugårdsleden och trafikplatser vid Sjösa, Bergshammar, Arnö och Björshult. Ett antal områden i översiktsplanen föreslås att helt undantas för exploatering. Det handlar framförallt om grönområden i anslutning till bebyggelse som är ekologiskt värdefulla och/eller rekreationsmässigt välanvända.

Ett genomförande enligt översiktsplanen innebär att kommunens invånarantal kommer ha möjlighet att växa enligt kommunens tillväxtmål. Markbehovet per invånare kommer att minska i jämförelse med idag och förutsättningarna för kommuninvånarna att resa mer hållbart och med mindre klimatpåverkan kommer att förbättras. Ur ett kommunalekonomiskt perspektiv så kommer redan gjorda investeringar i t.ex. skola, VA och transportinfrastruktur att kunna utnyttjas mer effektivt, samtidigt som det kommer att finnas behov av nya investeringar för att möta utvecklingen.

1.3 Behov av miljöbedömning

Genomförandet av en översiktsplan kan enligt 2 § Miljöbedömningsförordningen (2017:966) antas medföra betydande miljöpåverkan på grund av dess geografiska utbredning. Därför ska en strategisk miljöbedömning enligt 6 kap. 3 § miljöbalken alltid göras för en översiktsplan.

Denna hållbarhetsbedömning innehåller en bredare beskrivning av översiktsplanens möjliga effekter än en miljöbedömning enligt miljöbalken, men kraven på miljöbedömning enligt 6 kap. 3 § tillgodoses likväl genom hållbarhetsbedömningen.

Som ett steg i arbetet med strategisk miljöbedömning upprättas en skriftlig redogörelse, en så kallad miljökonsekvensbeskrivning (MKB) enligt 6 kap. 11-19 §§ miljöbalken. Det är i MKBn (detta dokument) som miljöeffekter identifieras, beskrivs och bedöms.

1.4 Hållbarhetsbedömningens syfte

Nyköpings kommun växer snabbt och det sker en ständig utvecklingen i kommunen. För att utvecklingen som sker ska vara hållbar krävs det att den framtid som planeras görs med tydliga hållbarhetsmål. Eftersom Nyköping kommuns tidigare översiktsplan förklarades inaktuell 2017 krävs det en att ny, reviderad översiktsplan tas fram. Sweco har anlitats för att genomföra en hållbarhetsbedömning av den nya översiktsplanen. Hållbarhetsbedömningen baseras på det aktuella planförslaget för samrådsversionen av

Nyköping kommuns översiktsplan 2040 och på det underlag som kommunen använder i samband med framtagandet av den reviderade översiktsplanen.

Syftet med en miljöbedömning enligt miljöbalken är att integrera miljöaspekter i planering och beslutsfattande så att en hållbar utveckling främjas. I MKB-rapporten, som tas fram inom ramen för miljöbedömningen, ska man identifiera och beskriva de direkta och indirekta effekterna av en planerad markanvändning och dess inverkan på miljö, hälsa och hushållning med naturresurser. Genom att identifiera och belysa konflikter mellan olika intressen, föreslå åtgärder som begränsar negativa effekter och konsekvenser och integrera dessa i översiktsplanen kan det övergripande syftet med miljöbedömning uppnås. Miljökonsekvensbeskrivningen ger även möjlighet för allmänheten och andra att förstå miljökonsekvenserna av planförslaget och lämna synpunkter på planförslaget utifrån dem.

En hållbarhetsbedömning innehåller en ekologisk hållbarhetsbedömning, en social hållbarhetsbedömning och en ekonomisk hållbarhetsbedömning. De tre hållbarhetsperspektiven skapar en mer holistisk förståelse av hur olika utvecklingar kan komma att påverka kommunen som helhet än vad en miljöbedömning vanligtvis gör. Den ekologiska hållbarhetsbedömningen fokuseras främst på naturmiljö, mark, vatten och klimatpåverkan. Den sociala hållbarhetsbedömningen handlar till stor del om välbefinnande, rättvisa, jämlikhet och jämställdhet. Den ekonomiska hållbarhetsbedömningen utgår ifrån en långsiktig resurshushållning och inkluderas i hållbarhetsbedömningen då den är en väsentlig del i att kunna göra väl avvägda och övergripande bedömningar. Den ekonomiska hållbarhetsdimensionen, i kombination med ekologisk samt social hållbarhetsbedömningen, möjliggör för en långsiktigt hållbar utveckling.

2 Avgränsning

Hållbarhetsbedömningen fokuseras på de aspekter där den fysiska planeringen kan anses ha en tydlig möjlighet att påverka. För att också tillgodose miljöbalkens krav på miljöbedömning tydliggörs vilka aspekter som kan innebära en betydande miljöpåverkan. Både positiva och negativa konsekvenser av översiktsplanens genomförande tas med. Det kan finnas områden eller strategier som innebär målkonflikter eller där intentionerna med planeringsinriktningarna riskerar att få negativa konsekvenser om inte särskilda försiktighetsmått och hänsyn tas. I analysen identifieras därför förslag till åtgärder för att minimera en negativ påverkan.

2.1 Tidsmässig avgränsning

Översiktsplanens planperiod sträcker sig fram till år 2040. Hållbarhetsbedömningen utgår från full utbyggnad år 2040.

2.2 Geografisk avgränsning

Olika hållbarhetsaspekter har olika omfattande påverkan geografiskt och den geografiska avgränsningen skiljer sig därför mellan olika hållbarhetsaspekter. Hållbarhetsbedömningen hanterar konsekvenser kommunens gränser i samtliga aspekter utom nedan angivna. Översiktsplanen omfattar hela kommunens mark- och vattenområde. Regional vattenmiljö samt klimat hanteras i ett vidare perspektiv utanför planens gränser.

2.3 Avgränsning hållbarhetsaspekter

2.3.1 Ekologisk hållbarhet

Ekologisk hållbarhet brukar beskrivas som att den sätter ramarna eller ligger till grund för de två andra hållbarhetskomponenterna

Naturmiljö

Naturmiljö innefattas av riksintressen sett till naturvård, Natura-2000-områden och nationella skyddsformer, spridningslänkar, gröna stråk, habitatnätverk och grön infrastruktur samt strandskydd och LIS-områden.

Mark och vatten

Bedömning av vatten görs utifrån förutsättningarna att uppnå god vattenkvalitet för ytvatten, dricksvattentäkter och vattenskyddsområden. Vidare bedöms översiktsplanens möjlighet till att bidra till att miljökvalitetsnormerna för vatten uppnås. För markföroreningar görs bedömningen av översiktsplanen mycket övergripande då det

Lämpligen hanteras på en mer detaljerad planeringsnivå, som en fördjupad översiktsplan eller detaljplan.

Klimatpåverkan

Klimatpåverkan definieras av möjligheter till effektiv energianvändning, teknisk försörjning (mål 100 % förnybar elproduktion till 2040) samt hållbara transporter (mål fossilfri fordonsflotta år 2030).

2.3.2 Social hållbarhet

Det finns ingen allmänt vedertagen definition av vad som ingår i social hållbarhet. Men inom ramen för begreppet brukar frågor som mänskliga rättigheter, tillit, delaktighet, hälsa, jämlikhet, jämställdhet och tillgänglighet rymmas. Folkhälsomyndigheten definierar ett socialt hållbart samhälle som "ett jämställt och jämlikt samhälle där människor lever ett gott liv med god hälsa, utan orättfärdiga skillnader. Ett samhälle med hög tolerans där människors lika värde står i centrum, vilket kräver att människor känner tillit och förtroende till varandra och är delaktiga i samhällsutvecklingen. Vi har i denna bedömning utgått från en bredare definition där alla värden kopplade till människans upplevelser ingår.

Fysiska miljöer ska fungera för alla människor som ska använda dem, idag och i framtiden. Då människor har olika behov och livssituationer är det viktigt att ta in olika perspektiv i planeringsprocessen.

Vi har valt att även inrymma landskaps- och stadsbild och kulturmiljövärden i socialhållbarhet. En bevarad kulturmiljö är viktigt för att uppnå en attraktiv boendemiljö, en konkurrensfördel för landsbygdsutveckling och för turistföretagaren. I kulturmiljön döljer sig människors berättelser, mycket av vår identitet och igenkänning. Även landskaps- och stadsbilden är starka identitetsbärare och av stort värde för människors välmående och upplevelse av platser.

Barnkonventionen definierar de rättigheter som ska gälla alla barn, oavsett bakgrund och innefattar totalt 54 artiklar. Fyra av sakartiklarna i barnkonventionen är vägledande för hur helheten ska tolkas. Artikel 2, 3, 6 och 12 kallas för de fyra grundprinciperna. Från och med den 1 januari 2020 är Barnkonventionen lag i Sverige. Detta innebär att ett större ansvar på myndigheter, rättsväsendet och andra beslutsfattare, att tillämpa rättigheterna i konventionen så att de får ett större genomslag vid bedömningar, ärenden och beslut som rör barn. Detta innebär i praktiken att en tillämpning av barnkonventionen behöver göras för att säkerställa att barnets bästa kommer i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barn.

De aspekter som rymts inom ramen för hållbarhetsbedömningen av Nyköpings översiktsplan inkluderar:

Landskapsbild och kulturmiljö

Bedömning görs av förutsättningarna att bevara, utläsa och uppleva kulturmiljövärden och möjligheter för kommuninvånare och besökare att tillgodogöra sig dessa. Bedömningarna görs av förutsättningarna att bevara en levande landsbygd och möjliggöra för att alla kommuninvånare att ta del av dessa värden.

Identitet

Begreppet identitet syftar framförallt till "platsidentitet" som kan beskrivas som värdet av att känna stolthet och tillhörighet till en plats (bostadsområde eller stadsdel). Här görs bedömningen utifrån hur kommunen tillvaratar det platsspecifika värden och vilka förutsättningar invånarna ges att själva känna identitet och tillhörighet i stad som förändras.

Folkhälsa

Ljudmiljö inkluderar buller samt stora orörda/tysta områden. Bedömning görs på förutsättningar för en bra ljudmiljö i befintliga och tillkommande bostäders närhet och i den offentliga miljön.

Bedömning av luftkvaliteten görs av förutsättningarna för att klara miljökvalitetsnormer för luft samt förutsättningar för en bra luftmiljö i befintliga och tillkommande bostäders närhet och i den offentliga miljön.

Bedömning av möjligheterna att utöva rekreation och friluftsliv görs med avseende på aspekter som säkerställer att alla människor ska ha möjlighet att vistas i och njuta av natur- och kulturlandskapet samt värna om tillgången och tillgänglighet till attraktiv natur både i och i närheten av tätorter.

Tillit

Inom begreppet tillit ryms möjligheten till trygga miljöer och att känslan av inkludering och delaktighet. Trygga miljöer bedöms utifrån invånarnas tillgång till det kommunen har att erbjuda utan att behöva känna sig otrygg, och de kan gälla såväl boendemiljö som områden som används för rekreation, likväl som arbetsplatsområden. Delaktigheten bedöms utifrån invånarnas möjligheter att vara med att påverka utvecklingen av kommunen.

Vardagsliv

Inom begreppet ryms de som ger människor möjlighet att leva ett gott vardagsliv i olika livssituationer. Det är en samlad bedömning av förutsättningar för mobilitet, boendeformer, mötesplatser, möjlighet till arbete och utbildning.

Risk och säkerhet

Bedömning görs av förutsättningarna för människor att kunna bo i en god bostadsmiljö som är säker samt vistas i säkra offentliga miljöer samt förutsättningar för räddningstjänsten att nå sina målpunkter. Här ingår lokalisering av verksamheter/bostäder i förhållande till riskobjekt (exempelvis riskfylld industri nära bostadsområden, eller transportled av farligt gods)

2.3.3 Ekonomisk hållbarhet

Ekonomisk hållbarhet handlar om att hushålla med och effektivt ta till vara på mänskliga och materiella resurser. Ekonomisk hållbarhet innebär att med respekt för ekologiska och sociala värden säkerställa att den planerade mark- och vattenanvändningen främjar ekonomisk tillväxt och ökad sysselsättning. En ekonomisk hållbar utveckling är ett verktyg för att uppnå ekologisk och social hållbarhet. Genom att förankra den ekonomiska hållbarheten i Nyköpings strategier och på så sätt avgöra hur de går ihop och isär jämfört med de globala målen.

Areella näringar och resurshushållning

Jord- och skogsbruk är av nationell betydelse enligt 3 kapitlet 4 § miljöbalken. Jord- och skogsbruksmark ska så långt som möjligt skyddas från åtgärder som försvårar rationellt brukande. Markens brukningsvärde är centralt för bevarandeintresset.

Klimatanpassning och översvämningsrisk

Förutsättningar för klimatanpassning bedöms främst utifrån hantering av områden som riskerar drabbas av översvämning.

Lokal och regional ekonomi

Den ekonomiska hållbarheten kopplad till den lokala och regionala ekonomin definieras av hur förutsättningarna ser ut för Nyköpings kommun att nå samhällsekonomiska mål genom god planering samt vilka förutsättningar det finns för att skapa en fungerande lokal och regional ekonomi för att tillgodose kommuninvånarnas behov.

Näringsliv och besöksnäring

Näringsliv och besöksnäring definieras av hur Nyköpings kommun planerar att utveckla näringslivet, hur anpassningsbar kommunen är för nya företag och idéer samt hur kommunen skapar ett diversifierat näringsliv utan inriktning mot en enskild näringslivsgren som skapar fördelar med minskad sårbarhet men även skapar utmaningar i att tillgodose olika näringslivsinriktningars olika behov. Besöksnäringen är en utmärkande del av näringslivet som kräver specifika förutsättningar. Besöksnäringen definieras av vilken typ av turism Nyköpings kommun vill möjliggöra för, var turiststråken ska placeras och hur detta görs på ett hållbart sätt.

Arbetsstillfällen

Behållandet samt nyskapandet av arbetsstillfällen är en väsentlig del i den ekonomiska hållbarheten. Underkategorin arbetsstillfällen definieras av kommunens möjlighet att skapa arbetsstillfällen, både genom placering samt kommunikationsmöjligheter till dem. Arbetsstillfällen innefattar även kommunens planering och reflektion av befintliga arbetsgivare och hur deras framtid påverkar kommunens arbetsstillfällen.

Service

Service, som innebär såväl samhällsservice samt kommersiell service. Definitionen av samhällsservicen är kopplad till hur kommunen skapar ett hållbart utbud av välfungerande samhällsservice som kan möta framtidens utmaningar sett till såväl

befolkningsutvecklingen samt den demografiska utvecklingen. Detta innefattas även av hur kommunen planerar att använda sina befintliga lokaler och ytor samt vad kommunen planerar att utveckla. Den kommersiella servicen beskrivs av hur kommunen planerar att göra den kommersiella servicen hållbar, sett till såväl de som arbetar i den samt de som använder sig av den.

3 Metod och bedömning

3.1 Hållbarhetsbedömningen i planprocessen

Hållbarhetsbedömningen har genomförts stegvis och parallellt med planprocessen för översiktsplanen. Avgränsningssamråd för hållbarhetsbedömningen inklusive MKB har hållits med Länsstyrelsen vid två tillfällen, den 30 november 2018 och slutfördes den 26 april 2019.

Kommunens förslag på utvecklingsstrategier har analyserats utifrån de globala hållbarhetsmålen. En identifikation av de globala mål som påverkas mest av utvecklingsstrategierna gjordes samt en analys av hur de bidrar eller motverkar målen. Konfliktpunkter och prioriteringsmöjligheter mellan utvecklingsstrategier har identifierats i analysen som gjordes på ett tidigt förslag innan samrådsversionen av strategierna var klar.

Arbetsgruppen på Sweco har under ett flertal tillfällen träffats och analyserat för arbetet aktuella underlag. Genom att samla personer från de tre hållbarhetsperspektiven har en heltäckande förståelse av översiktsplanen påverkar de tre perspektiven samt hur de tre perspektiven kan ge lika men även motstridiga bedömningar.

En grupp sakkunniga samt experter inom ekologisk, social/kulturell och ekonomisk hållbarhet har genomfört bedömningarna av de konsekvenser som översiktsplanens planförslag ger upphov till, samt konsekvenserna av nollalternativet, om översiktsplanen inte antas.

3.2 Bedömningsgrunder

3.2.1 Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer är ett juridiskt bindande styrmedel som infördes med miljöbalken 1999. Enligt 5 kap miljöbalken ska en miljökvalitetsnorm ange de föroreningsnivåer eller störningsnivåer som människor kan utsättas för utan fara för olägenheter av betydelse eller som miljön eller naturen kan belastas med utan fara för påtagliga olägenheter.

De miljökvalitetsnormer som är aktuella för bedömning är buller, luft och vatten. Slutsatser kring hur översiktsplanen och nollalternativet förhåller sig till miljökvalitetsnormerna sammanfattas i avsnitt 6.1.

Miljökvalitetsmål och de globala hållbarhetsmålen

Sedan 1999 finns miljökvalitetsmål antagna av regeringen som beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till. Det svenska miljömålssystemet innehåller ett generationsmål, 16 miljökvalitetsmål och 17 etappmål. Definitioner och preciseringar av miljökvalitetsmålen finns på <http://www.sverigesmiljomal.se/>.

2015 antogs 17 globala hållbarhetsmål i FN:s generalförsamling som alla FN-länder står bakom. De globala hållbarhetsmålen har tydliga kopplingar till de svenska miljömålen och styrker och breddar dessa i strävan mot ett hållbart samhälle. De mål som bedömts påverkas mest påtagligt vid ett genomförande av planförslaget är:

NATIONELLT MILJÖKVALITETSMÅL	GLOBALT HÅLLBARHETSMÅL
God bebyggd miljö • Hållbar bebyggelsestruktur • Hushållning med energi och naturresurser • Infrastruktur • Kollektivtrafik, gång och cykel • God vardagsmiljö • Hälsa och säkerhet • Natur och grönområden	Hållbara städer och samhällen • Inkluderande och hållbar urbanisering • Minska städernas miljöpåverkan • Tillgängliggör hållbara transporter för alla • Skydda kulturarv • Mildra negativa effekter av naturkatastrofer • Skapa säkra och inkluderande grönområden för alla Hållbar industri, innovation och infrastruktur • Skapa hållbara, motståndskraftiga och inkluderande infrastrukturer • Uppgradera all industri och infrastruktur för ökad hållbarhet
Begränsad klimatpåverkan	Bekämpa klimatförändringen

Begränsa temperaturökningen	- Stärk motståndskraften och anpassningsförmågan till klimatrelaterade katastrofer - Integrera åtgärder mot klimatiförändringar i planering - Öka kapacitet för att hantera klimatiförändringar
Hav i balans samt levande kust och skärgård - God miljöstatus - Ekosystemtjänster - Bevarande natur- och kulturmiljöer - Friluftsliv och buller	Hav och marina resurser - Minska föroreningarna i haven - Skydda och återställ ekosystem - Bevara kust- och havsområden
Ett rikt växt- och djurliv - Gynnsam bevarandestatus och genetisk variation - Ekosystemtjänster och resiliens - Grön infrastruktur - Biologiskt kulturarv - Tätortsnära natur	Ekosystem och biologisk mångfald - Bevara, restaurera och säkerställ hållbart nyttjande av ekosystem - Skydda den biologiska mångfalden och naturliga livsmiljöer - Integrera ekosystem och biologisk mångfald i förvaltning
Levande sjöar och vattendrag - God ekologisk och kemisk status - Ekosystemtjänster - Gynnsam bevarandestatus och genetisk variation - Bevara natur- och kulturmiljövärden - Friluftsliv	Rent vatten och sanitet - Förbättra vattenkvalitet - Skydda och återställ vattenrelaterade ekosystem Ekosystem och biologisk mångfald - Bevara, restaurera och säkerställ hållbart nyttjande av ekosystem i sötvatten

Ett rikt odlingslandskap • Åkermarkens egenskaper och processer • Ekosystemtjänster • Variationsrikt odlingslandskap • Bevarade natur- och kultrumiljöer • Kultur- och bebyggelsemiljöer • Friluftsliv	Ekosystem och biologisk mångfald • Bevara, restaurera och säkerställ hållbart nyttjande av ekosystem
	Jämställdhet • Säkerställ deltagande för kvinnor i beslutsfattande • Lika rätt till ekonomiska resurser
	Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt • Hållbar ekonomisk tillväxt • Främja ekonomisk produktivitet genom diversifiering, teknisk innovation och uppgradering • Förbättra resurseffektiviteten i konsumtion och produktion • Full sysselsättning och anständiga arbetsvillkor med lika lön för alla.

3.3 Bedömningsskala

För hållbarhetsbedömningen av översiktsplanen används en femgradig bedömningsskala.

Konsekvensbedömning	Poäng
Stora positiva konsekvenser	+2
Positiva konsekvenser	+1
Obetydliga konsekvenser	0
Negativa konsekvenser	-1
Stora negativa konsekvenser	-2

Med hjälp av bedömningsskalan har potential för positiva konsekvenser och risker för negativa konsekvenser för hållbarhetsaspekterna analyserats. Översiktsplanen reglerar kommunens markanvändning, men då översiktsplanen dels inte är bindande för markanvändningen och dels omfattar kommunens viljeinriktning även för andra frågor än markanvändningen, finns en osäkerhet i hur planen i praktiken faller ut. Det gör att det finns en osäkerhet i vilka konsekvenser planen i slutänden får. Genom att redovisa potential för positiva konsekvenser ges en bild av de möjligheter planen medför när det gäller att främja hållbar utveckling. Genom att också redovisa risk för negativa konsekvenser tydliggörs dels på vilket sätt planen riskerar att motverka hållbar utveckling, men också för vilka aspekter översiktsplanen inte räcker till för att främja hållbar utveckling, utan där det behövs även andra styrmedel.

Konsekvensbedömningen utgår från värdet eller känslighet och bedömd påverkan för respektive aspekt.

4 Studerade alternativ

4.1 Planförslag

Översiktsplanen för Nyköpings kommun 2040 visar grunddragen för kommunens mark- och vattenanvändning fram till år 2040, och kommunens syn på hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Den redovisar dessutom kommunens övergripande strategier och ställningstaganden för att nå en långsiktigt hållbar mark- och vattenanvändning i hela kommunen.

Översiktsplanen tar höjd för en befolkningstillväxt på 700 personer per år i kommunen. Huvudinriktningen i översiktsplanen är att effektivisera markanvändningen, att utveckla bebyggelse där det redan finns service och infrastruktur, och ta så lite oexploaterad mark i anspråk som möjligt. Det innebär att huvuddelen av kommunens bebyggelseutveckling planeras att ske inom Nyköpings centralort genom omvandling av befintliga verksamhetsområden till tät stadsbebyggelse med en blandning av bostäder, verksamheter, offentlig service, handel, samlingsplatser och tillgängliga grönområden. Omvandlingen ska främst ske genom att prioritera ny bebyggelse i översiktsplanens utpekade utvecklingsområden, framförallt i anslutning till Nyköpings resecentrum och runt Stadsfjärden. Inom de utpekade utvecklingsområdena finns det utrymme att bygga bostäder för upp till 50 000 personer med tillhörande arbetsplatser och service, vilket ger en flexibilitet i framtida utbyggnadsalternativ.

En mindre andel bebyggelse föreslås även tillkomma genom förtätning och komplettering inom befintliga stadsdelar och i anslutning till orter på landsbygden. Syftet med förtätningen är främst att komplettera med den typ av bebyggelse och de funktioner som saknas i stadsdelen eller orten. Utanför centralorten föreslås ny bebyggelse ske längs med starka kollektivtrafikstråk, särskilt koncentrerat till de utpekade bebyggelsenoderna som ska fungera som serviceorter för omgivande bygder. Fjorton mindre områden föreslås möjliga för landsbygdsutveckling i strandnära läge.

Översiktsplanen innehåller även markområden för nya och utvidgade verksamhetsområden för verksamheter som inte är lämpliga att blanda med bostäder. Dessa planeras främst längs med trafikleder och starka kollektivtrafikstråk, exempelvis på Arnö i anslutning till Oxelösunds kommuns planerade verksamhetsområden, vid Stockholm-Skavsta flygplats och kommande Skavsta resecentrum, samt i anslutningar till trafikplatser längs E4:an som till exempel i Stavsjö.

Översiktsplanen har en tydlig inriktning att främja hållbara transporter och att minska transportsektorns ytbehov. Ytor för transportinfrastruktur behöver dock ändå pekas ut i översiktsplanen, framförallt för Ostlänkens behov med tillkommande stationer samt för Kungsladugårdsleden och trafikplatser vid Sjösa, Bergshammar, Arnö och Björshult. Ett antal områden i översiktsplanen föreslås att helt undantas för exploatering. Det handlar framförallt om grönområden i anslutning till bebyggelse som är ekologiskt värdefulla och/eller rekreativt välanvända. Några större orörda och tysta områden i kommunens skogsbygder föreslås också undantas från störande åtgärder, bland annat i Kolmården, Fjällmossen, Likstammen och i Norra skärgården. Även markområden som är värdefulla som jordbruksmark undantas från bebyggelse. I den

16(55)

största delen av kommunen planeras befintlig markanvändning att få fortsätta, i form av till exempel pågående jord- och skogsbruk.

Ett genomförande enligt översiktsplanen innebär att kommunens invånarantal kommer ha möjlighet att växa enligt kommunens tillväxtmål. Markbehovet per invånare kommer att minska i jämförelse med idag och förutsättningarna för kommuninvånarna att resa mer hållbart och med mindre klimatpåverkan kommer att förbättras. Ur ett kommunalekonomiskt perspektiv så kommer redan gjorda investeringar i t.ex. skola, VA och transportinfrastruktur att kunna utnyttjas mer effektivt, samtidigt som det kommer att finnas behov av nya investeringar för att möta utvecklingen. Delar av centralorten kommer att förändras i och med att ny och något högre bebyggelse kommer att tillkomma utanför stadskärnan. Bebyggelseutvecklingen i centralorten kommer att innebära ett behov av omflyttning av verksamheter som inte är lämpliga att blanda med bostadsbebyggelse, från omvandlingsområdena till nya verksamhetsområden, till stora delar på idag oexploaterad men på annat sätt störd mark i tätortens ytterområden. Tillgången till grönområden och vatten kommer fortsatt att vara god.

4.2 Nollalternativet

Nollalternativet innebär att gällande Översiktsplan från 2013 med fördjupningar fortsätter att gälla.

Översiktsplan 2013 utgår från en tillväxt på 700 personer per år och att endast en mindre del av befolkningstillväxten sker utanför Nyköpings centralort. För landsbygden innebär gällande ÖP en koncentration av den nya bebyggelsen till befintliga tätorter och ett antal LIS-områden. På den rena landsbygden väntas endast 7–8 nya bostäder per år tillkomma. Nya verksamhetsområden finns utpekade i Bergshammar, Tystberga och Stavsjö.

För Nyköpings tätort utgår Översiktsplan 2013 liksom Översiktsplan 2040 från en tillväxt på 700 personer per år. 84% av tillväxten beräknas ske i centralorten och resterande 16% på landsbygden. Den nya bebyggelsen i centralorten planeras enligt de tre inriktningarna förtätning, omvandling och utveckling. Merparten av den nya planerade bebyggelsen tillkommer i industriområden som omvandlas till bostadsområden. Målet för den fördjupade översiktsplanen för Nyköpings tätort var att ta fram nya bostäder för 10 000 personer fram till år 2030. Utfallet blev dock bostäder för 23 000 personer vid fullständig utbyggnad. Det innebär att FÖP Nyköping har en överkapacitet på 130 procent. Ett nytt verksamhetsområde pekas ut vid Skavsta flygplats. Ytterligare några verksamhetsområden är utpekade som detaljplanlagda men ej helt utbyggda.

5 Konsekvensbedömning av alternativen

5.1 Ekologisk hållbarhet

5.1.1 Klimatpåverkan

Planförslaget

Teknisk försörjning och effektiv energianvändning

Planförslaget anger att år 2040 skapar den tekniska försörjningen goda förutsättningar för en hållbar utveckling. Planering av tekniska system görs tidigt i planprocesserna och samordnas med bebyggelseplanering tillsammans med olika aktörer. Gällande energiförsörjning är kommunen positivt inställd till anläggningar för förnybar energi under förutsättning att platsen är lämplig med hänsyn till andra intressen.

Kommunen ska kartlägga lämpliga områden för förnyelsebar energi, till exempel vindkrafts- och solcellsparker för att underlätta bedömning av förfrågningar om etableringar. Solcellsparker är lämpliga på redan ianspråktagen mark som ledningsgator eller där annat rationellt nyttjande är svårt som till exempel impedimentytor mellan Ostlänken och E4.

Nyköpings kommuns Klimat- och energistrategi (2016-2020) utgör underlag till översiktsplanen. Genom den ska kommunen bidra till att nationella klimat- och energimål nås. Syftet med strategin är att den ska bidra till minskade utsläpp av växthusgaser, effektivare energianvändning och omställning till förnybar energi. Indikatorer är exempelvis utsläpp av växthusgaser totalt (CO₂-ekvivalenter) i Nyköpings kommun, utsläpp av CO₂ från energisektorn, transportsektorns årliga förbrukning av fossila drivmedel, bruttoenergianvändning (exklusive transporter) och andel inköpt elenergi.

Hållbara transporter

Planförslaget skapar förutsättningar för hållbara transporter och ett hållbart resande. Förtätning sker i stor utsträckning i redan exploaterade områden där huvuddelen av bebyggelseutvecklingen sker inom Nyköpings centralort med omvandling av industriområden till stadsbebyggelse. Det ger goda förutsättningar kortare transporter och effektivare kollektivtrafiksystem vilket ökar möjligheterna till minskad klimatpåverkan. Utanför centralorten föreslås ny bebyggelse ske längs starka kollektivtrafikstråk, särskilt koncentrerat till de platser som ska fungera som serviceorter för omgivande bygder. Planförslaget ger utrymme för nya och utvidgade verksamhetsområden. Dessa planeras främst längs trafikleder och kollektivtrafikstråk.

Planförslagets intention är att år 2040 ska bilresor, särskilt de under 5 km, till stor del har ersatts med gång-, cykel- och kollektivtrafik. Stadsdelarna är i hopknutna med stråk för gång, cykel- och kollektivtrafik. Planering av områdena ska bidra till att det är mer attraktivt att välja gång-, cykel och kollektivtrafik än bil. Färdslagen prioriteras utifrån ett tillgänglighets- och klimatperspektiv. Större målpunkter och bytespunkter mellan trafikslag ska förses med ändamålsenliga parkeringslösningar för cykel och bil, närmast

målpunkten prioriteras gående och cyklister. Tvärs större huvudvägar, vattendrag och järnväg ska, så långt som möjligt, planskilda passager skapas för gång- och cykeltrafikens huvudstråk.

Uttekade transportnoder fungerar år 2040 som knutpunkter mellan trafikslagen där buss, bil, cykel och på vissa platser tåg knyts samman vilket ökar landsbygdens tillgänglighet. I transportnoderna finns möjligheter att knyta ihop bilresor med buss- och eventuellt tågtrafik. År 2040 finns starka funktionsblandade noder med god kommunal och kommersiell service i hela kommunen vilket minskar behovet av förflyttning. Med en relativt stor landsortsbefolkning är det en riskfaktor om man inte lyckas genomföra den höga ambitionsnivån med de funktionsblandade noderna.

Trots de klimatpåverkande åtgärder som beskrivs i planförslaget innebär den ökande befolkningen stora utmaningar när det gäller generellt ökande trafik, ökade transporter och ökad energianvändning som i sin tur medför ökade utsläpp av växthusgaser. I planförslaget anges att en transportstrategi för hela Nyköpings kommun bör tas fram som utgår från transportstrategin för Nyköpings tätort och Skavsta.

Sammantaget innebär planförslaget, med de höga ambitioner som eftersträvas för att minska klimatpåverkan, en potential till positiva konsekvenser (+1) för klimatet. Det bedöms dock finnas en stor risk för negativa konsekvenser (-2) mot bakgrund av bland annat befolkningsökningen. Det är av stor vikt att fortsätta ett ambitiöst arbete med en transportstrategi och klimat- och energistrategi som ligger i linje med gällande nationella och regionala mål.

Nollalternativet

Översiktsplanen för Nyköping och den fördjupade översiktsplanen för Nyköping/Skavsta från 2013 anger inga tydliga strategier för minskad klimatpåverkan i form av minskade utsläpp av klimatgaser. Det beskrivs att kommunen arbetar aktivt med miljövänliga resor och att man ska satsa på utbyggnad av gång- och cykelvägar, kollektivtrafik och ha en inriktning mot ökad produktion av förnybar energi. Transportstrategin för Nyköpings tätort och Skavsta antogs 2016 efter att den senaste översiktsplanen antogs (2013). Den nu gällande transportstrategins principer fanns därför inte med. I nuvarande planförslag pekas det ut bebyggelsenoder på landsbygden som är särskilt lämpliga för sin byggs utveckling vilket kan bidra till minskat resande i jämförelse med översiktsplanen från 2013.

Nollalternativet bedöms innebära negativa konsekvenser avseende klimatpåverkan (-1), med risk för stora negativa konsekvenser (-2).

Planförslaget	Nollalternativet
Sammantaget innebär planförslaget positiva (+1) med risk för stora negativa (-2) konsekvenser avseende klimatpåverkan.	Sammantaget innebär nollalternativet negativa (-1) med risk för stora negativa konsekvenser (-2) avseende klimatpåverkan.
(+1/-2)	(-1/-2)

5.1.2 Naturmiljö

Planförslaget

De strategier som finns för naturmiljö i översiktsplanen är att utveckla, stärka och bevara den regionala och kommunala grön- och blåstrukturen, samt att utveckla, stärka och bevara naturens förmåga att leverera ekosystemtjänster.

Översiktsplanen pekar ut sammanhängande struktur av grön- och vattenområden med höga värden för natur och friluftsliv samt rekreation, vilket ger goda förutsättningar för att bevara och utveckla biologisk mångfald. Det visar på en ambition att prioritera förtätning och hushålla med naturresurserna. Detta möjliggör att sammanhängande struktur till stor del kan bevaras och utvecklas. Därmed finns möjligheter att utveckla den biologiska mångfalden och de ekosystemtjänster som biologisk mångfald stödjer, vilket bedöms kunna ge positiva konsekvenser på spridningssamband och biologisk mångfald. Inom ett och samma stråk eller område finns dock ställningstaganden som inte ger en tydlig prioritering, vilket ger risk för märkbara negativa konsekvenser för naturmiljö.

Planförslaget beskriver en förtätning och omvandling av redan urbaniserade områden, vilket minskar risken för en fragmentering av mark. Att utnyttja redan exploaterad mark möjliggör för en god hushållning av marken. Planförslaget möjliggör även en förtätning av staden och att tillgängligheten av grönytor ska förbättras. En utmaning i det är att det samtidigt finns en risk för att grönytor tas i anspråk vid en förtätning.

Landskapsutveckling i strandnära lägen

Kommuner kan i sina översiktsplaner peka ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, så kallade LIS-områden. Inom dessa områden kan det särskilda skälet för landsbygdsutveckling användas vid prövning av dispenser och upphävande av strandskyddet vid detaljplanering. Kommunen ska kunna motivera beslutet i varje enskilt fall. Åtgärden ska till exempel kunna bidra till att skapa långsiktiga arbetstillfällen eller till att det fortsatt ska kunna finnas butiker och offentlig service på landsbygden.

I de ställningstaganden som kommunen angett för LIS-områden är det inte tydligt vilken inriktning markanvändningen ska ha, vilket kan ge en risk för märkbara negativa konsekvenser då det kan motverka god hushållning med mark- och vattenområden.

Det finns en risk för intressekonflikter kopplade till kusten, där planen inte ger tydliga riktlinjer, vilket riskerar att medföra en risk för negativa konsekvenser om ett exploateringstryck i kustområdet uppkommer. Det finns i planen ställningstaganden

kopplade till vindkraft som främjar värnandet av naturvärdena i kustområdet och ökar potentialen för positiva konsekvenser.

Nollalternativet

Inriktningen i översiktsplanen från 2013 anger en lokalisering på redan exploaterad mark vilket innebär att bebyggelse samlas och att stora sammanhängande gröna områden kan bevaras. Nollalternativet pekar dock inte ut gröna och blåa stråk vilket innebär en risk för negativ påverkan på den regionala och lokala sammanhängande grönstrukturen och potentiella spridningssamband.

Nollalternativet pekar ut områden för formellt skydd vilket är positivt för biologisk mångfald samtidigt finns en risk för exploatering i områden som omfattas av generellt skydd, strandskydd, då alternativet pekar ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) utan tydlig motivering till hur det bidrar till god hushållning med mark- och vattenområden.

Sammantaget innebär nollalternativet en risk för obetydliga till negativa konsekvenser (0) till (-1).

Planförslaget	Nollalternativet
Planförslaget innebär sammantaget en potential till stora positiva konsekvenser (+2) men samtidigt en risk för negativa konsekvenser (-1) avseende naturmiljö. (+2/-1))	Sammantaget innebär nollalternativet en risk för obetydliga till negativa konsekvenser (0) till (-1) (0/-1)

5.1.3 Mark- och vatten

Planförslaget

Grönytor, vilka är viktiga för rening av dagvatten och infiltration, kommer sannolikt att minska i den täta stadsbygden. Detta bedöms vara negativt avseende föroreningar.

En tät bebyggelsestruktur innebär att mark som tidigare använts för verksamheter i den tätbebyggda staden tas i anspråk. Detta kan innebära behov av marksaneringar vilket är övervägande positivt för påverkan på yt- och grundvatten.

Det är positivt för vattenkvaliteten att den förtätning som ämnar kopplat till befolkningsökning främst ska ske i centrala områden där kommunalt VA finns redan idag.

Planförslaget fastslår att kommunen anser att grundvattenförekomster är av långsiktig strategisk betydelse för dricksvattenförsörjningen. EU:s ramdirektiv för vatten ska uppfyllas vid all planläggning, exploatering och tillståndsgivning. Det innebär att grundvattnets kvalitet och kvantitet, inte får försämrats. Grundvattenförekomster ska

skyddas mot föroreningar och uttag som kan skada grundvattnet i eller i anslutning till området. Verksamheter som riskerar att förorena mark och vatten ska inte förläggas på en grundvattenförekomst. Särskilda krav på dagvattenhantering bör ställas på övrig bebyggelse.

Planförslaget ser skyddet av grund- och ytvattnet som strategiskt viktigt, särskilt inom befintliga och kommande vattentäkter. Ändring av markanvändningen får inte ske om det kan påverka vattnets kvalitet eller kvantitet negativt. Markanvändning och tillståndsprövning ska ske med hänsyn till vattentäktens sårbarhet och gällande föreskrifter. Vid exploatering ska hänsyn tas till vattenskyddsområdena. Stor hänsyn ska tas till skyddet av dricksvattnet vid prövning av ärenden gällande bebyggelse inom vattenskyddsområden. Vid planering av framtida vattenskydd ska kommunen vid planläggning och lovgivning vara restriktiv med tillstånd för verksamheter och åtgärder som kan skada vattenkvaliteten i området.

För att uppnå god status för vattendrag och sjöar krävs åtgärder. Riktning och prioriteringar av åtgärder saknas i planförslaget. I planförslaget står att de praktiska åtgärderna som genomförs i vattnet eller vattenmiljön har sin utgångspunkt i vattenmyndigheternas åtgärdsprogram. Många åtgärder för att skydda vattnet görs redan idag. Det är viktigt att rätt åtgärd genomförs på rätt plats. Exempel på praktiska åtgärder som kan genomföras i fysisk planering för att få bättre kvalitet på vattnet är att avsätta mark för hållbar dagvattenhantering och prioritera utbyggnad av kommunalt vatten och avlopp. Vattnen ska bevaras, förbättras och återställas för att de ska nå eller bibehålla god status. Konstgjorda och kraftigt modifierade vatten ska bevaras och förbättras för att nå god potential. Allt ovan är positivt för ytvattenförekomster. För genomförandet av åtgärderna krävs dock styrmedel utöver översiktsplanen.

Planförslaget innehåller ett antal ställningstaganden både kring vattenförsörjning och avlopp samt för dagvatten. Dessa kan bidra till förbättrade förutsättningar för mark och vatten.

Nollalternativet

Användning av mark och vatten beskrivs i gällande översiktsplan väldigt översiktligt och saknar tydliga ställningstaganden. I många avseenden beskrivs läget snarare än att planen utgör planeringsunderlag, vilket gör det svårt att bedöma konsekvenserna.

Nollalternativet innebär att recipientens känslighet och dagvattnets föroreningsgrad ska styra hur dagvattnet hanteras, vilket är positivt.

Miljökvalitetsnormer för vatten tas upp i gällande översiktsplan, men det saknas tydliga ställningstaganden för hur kommunen ska bidra till att de uppnås.

Det kan vara negativt för vattenkvaliteten att gällande översiktsplan främjar landsbygdsutveckling i strandnära lägen och på platser längs med kusten.

Planförslaget	Nollalternativet
Planförslaget innebär sammantaget en potential till stora positiva konsekvenser (+2) men samtidigt en risk för inga tydliga förbättringar (0) avseende mark och vatten. (+2/0)	Nollalternativet innebär sammantaget inga tydliga förbättringar (0) avseende mark och vatten. (0/0)

5.2 Social hållbarhet

Översiktsplanen redogör för flera kvantitativa värden som är relevanta för social hållbarhet, som inte regleras i planen.

Kommunen lyfter barnkonventionen som ett globalt och viktigt mål. Ett stort fokus på barns rättigheter främjar social hållbarhet, men det är viktigt att även inkludera övriga befolkningsgrupper. Övergripande mål om mänskliga rättigheter skulle kunna läggas till i planen.

5.2.1 Landskapsbild och kulturmiljö

Planförslaget

Ett flertal områden riksintresse för kulturmiljövård berörs på ett eller annat sätt och de generella ställningstagandena utgör en bra utgångspunkt för att värna deras värden. I kommande detaljplaneplanering bör man använda dessa ställningstaganden som utgångspunkt och utveckla dem.

Kulturmiljön finns beskriven i både huvuddokumentet och i tabellen, där Riksintressena och utpekade kulturmiljöer beskrivs och ställningstaganden finns. Det finns ansatser till att ta tillvara på befintliga kulturmiljöer. De ställningstaganden som planförslaget har tillsammans med ett kulturmiljöprogram kommer att ge goda förutsättningar för att kunna ge positiva konsekvenser för kulturmiljön. Ett kulturmiljöprogram skulle kunna ligga till grund för bedömningar vid den framtida planeringen och på så sätt ge bättre vägledning.

Det finns ett rikt utbud av kulturmiljöer, byggnader och fornlämningar i kommunen, som visar på olika historiska skeenden och fenomen. Det är av stor vikt att den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen bevaras. Översiktsplanen har ställningstagandet att befintliga kulturmiljöer ska tas tillvara i utvecklingen. Här finns det potential för positiva konsekvenser för kulturmiljövärdena.

I översiktsplanen redogörs för förslag på förändringar och ställningstaganden som kan fragmentera det historiskt läsbara landskapet, vilket kan minska kulturmiljöns vetenskapliga värde och upplevelsevärde. Planförslaget ger dock också förutsättningar för god planering som kan ge positiva konsekvenser för kulturmiljön.

Konsekvensanalyser för kulturmiljön bör alltid tas fram inför förändringar och tillägg inom Nyköpings tätort. Som det är formulerat nu ska dessa upprättas vid behov.

Vissa riksintressen för kulturmiljön kommer att påverkas. Genom god planering kan det ge positiva konsekvenser för kulturmiljön, men det finns också en risk att planen ger otillräcklig vägledning och att negativa konsekvenser uppstår som medför att kulturmiljövärden minskar eller försvinner. I den framtida detaljplaneringen kan arkeologiska utredningar behöva göras för att fastställ att inte oupptäckta fornlämningar berörs.

Det är positivt att kommunen (under strategier för *Fritid, idrott och kultur*) beskriver hur man ska tillvarata kulturen som en resurs i samhällsplaneringen genom att denna kommer in tidigt i planeringen.

Nollalternativet

Gällande översiktsplan medger en mindre omfattande förtätning vilket kan innebära en mindre förändring av kulturmiljöer (exempelvis i Nyköpings stadskärna) än planförslaget, vilket kan vara positivt. Det finns dock en risk för exploatering som inte är planerad utifrån ett helhetsperspektiv. Många av kulturmiljöerna i kommunens mindre tätorter och byar är knutna till antingen kyrko- och slottsmiljöer eller till industri- och bruksmiljöer. Dessa områden är detaljplanlagda men då många av detaljplanerna är gamla så står kulturmiljöerna utan skydd.

Planförslaget	Nollalternativet
Sammantaget innebär planförslaget en potential till stora positiva konsekvenser för kulturmiljön (+2) men viss risk finns för negativa konsekvenser (-1).	Sammantaget innebär nollalternativet en risk för stora negativa konsekvenser (-2) men även en viss potential till positiva konsekvenser (+1) med avseende på kulturmiljön.
(+2/-1)	(+1/-2)

5.2.2 Identitet

Planförslaget

I kapitlet *Utmaning – Växa med befintliga kvaliteter* konstateras att kommunen ska "bevara och utveckla stadens identitet och karaktär samt i tillräcklig omfattning bevara, förvalta och förbättra oexploaterade områden och rekreationsområden". Det är viktigt att då förtydliga de befintliga kvalitéerna är samt vad som menas med identitet i detta sammanhang. Säkerställandet av grönstrukturer, parker, hållbart resande (gå, cykla, kollektivtrafik), noder för service samt bevarande av natur och kulturmiljö bedöms kunna bidra positivt till att bevara och utveckla stadens identitet.

Nollalternativet

Gällande översiktsplan berör i liten utsträckning kulturell och social hållbarhet och inte alls området identitet eller stolthet. Kulturmiljön finns beskriven, men då främst utifrån vad som är av riksintresse och/eller bör bevaras. Deras inverkan på invånarna i kommunen beskrivs inte. Sammantaget innebär nollalternativet en potential för neutrala konsekvenser (-0) och en risk för stora negativa konsekvenser (-2) med avseende på identitet.

Planförslaget	Nollalternativet
Sammantaget innebär planförslaget neutrala (0) till positiva (+1) konsekvenser avseende identitet. (+1/0)	Sammantaget innebär nollalternativet neutrala (0) till negativa (-2) konsekvenser avseende identitet. (0/-2)

5.2.3 Folkhälsa

Ljudmiljö

Planförslaget

I den fysiska planeringen är det viktigt att ny bebyggelse placeras och utformas så att bullernivåer blir godtagbara i syfte att minska en negativ påverkan på människors hälsa. Inom Nyköpings kommun finns i nuläget bullerutsatta områden som orsakas av buller från Stockholm Skavsta flygplats. Inom flera områden överskrids också riktvärdena för trafikbuller i nuläget.

Planförslaget innebär fortsatt en restriktiv hållning till bostadsbyggande inom det område som är bullerstört från Stockholm Skavsta flygplats, vilket är positivt ur hälsosynpunkt.

Ny bostadsbebyggelse lokaliseras i planförslaget delvis utanför de utpekade bullerstörda områdena (bortsett från centralorten) vilket ger bra förutsättningar för en god ljudmiljö i dessa bostadsområden.

Kommunen är tydlig i sina ställningstaganden avseende buller i utvecklingsområden för bebyggelse inom de bullerstörda områdena. Ett exempel på detta är blandstad Dammgruvan där området rekommenderas att bebyggas med icke störande verksamheter och att ny bebyggelse kräver utredningar för buller från flyg, väg och järnväg för att utforma området så att gällande riktvärden uppnås. Begränsningar och rekommendationer beskrivs för om- och tillbyggnad av bostadshus så att riktvärden för buller inte överskrids.

Generellt leder förtätningar i stadsmiljö i form av fler och högre byggnader till ökad reflektion av ljud. Detta tillsammans med ökat antal boende på samma yta kan innebära att fler människor blir störda.

Nyköpings kommun har centrala markområden som idag är verksamhetsområden. Bullerstörningar från mindre verksamheter med lättare industri förekommer där flertalet är lokaliserade i närhet till bebyggelse. Planförslaget innebär att 600 ha verksamhetsområden förläggs främst utanför centralorten i redan bullerstörda områden nära kommunikationer. Detta innebär att verksamhetsområden i centralorten omvandlas eller utvecklas till ny bostads- och blandbebyggelse. Denna omvandling kan innebära att störande verksamheter lokaliseras i okänsliga miljöer där de är bättre lämpade. Detta möjliggör att ny bostadsbebyggelse kan utvecklas i tidigare verksamhetsområden i centralorten. Effekten är att befintliga boendemiljöers bullersituation förbättras och tillkommande bebyggelse tillskapas i områden med förutsättningar för god ljudmiljö.

Planförslaget ger en tydlighet och ett stöd i planeringen av kommunens bebyggelse för att kunna nå goda ljudmiljöer där människor vistas. Detta görs genom placering av verksamhetsområden, exempelvis att störande verksamheter lokaliseras vid Björshult, och rekommendationer att placera verksamheter som ett bullerskydd för intilliggande bostadsbebyggelse längs gator och järnvägar, när de ligger placerade integrerat med planerade bostäder.

Om planerna för omlokalisering av värmeverket genomförs kan Idbäckens planerade blandstad få en förbättring i ljudmiljön jämfört med nollalternativet.

Planförslaget medför en potential för positiva konsekvenser genom att störande verksamheter förläggs till nya verksamhetsområden i centralortens utkant och i redan idag bullerutsatta områden, nära trafikleder.

Planförslaget innebär ett ökat antal invånare, vilket ökar transportbehovet och därmed även bullret från befintliga trafikleder likt nollalternativet.

Huvuddelen av resorna till och från kommunen sker i nuläget med bil, endast 5 % av resorna sker med kollektivtrafik. Planförslaget innebär en potential för ökad förflyttning av resande från bil till järnväg och kollektivtrafik, vilket minskar personbilstransporter. Planförslaget innebär att satsningar på trafiknoder stärks med ambitionen att en överflyttning sker av biltransporter under 5 km till kollektivtrafik, gång och cykel. Förtätning av stadsmiljön i kombination med satsningar på trafiknoder kan innebära att behovet av egen bil minskar, vilket minskar bullerstörningarna från trafiken. Förslaget innebär därför en potential för positiva konsekvenser.

I planen föreslår att riksintresseområdena för vindbruk utgår i kommunen. Vindparkers placering i närhet till opåverkade samt tysta områden samt skärgård ska undvikas. En kartläggning av kommunens tysta områden föreslås för att ge ett kompletterande stöd i kommunens fortsatta planering.

Sammantaget innebär det nya planförslaget en potential till positiva konsekvenser (+1) men även en risk för oförändrade konsekvenser (0) med avseende på ljudmiljön. (+1/0)

Nollalternativet

Inom Nyköpings kommun finns bullerutsatta områden som orsakas av buller från Stockholm Skavsta flygplats. Det är ur hälsosynpunkt positivt att gällande översiktsplan

innebär en restriktiv hållning till byggande inom den zon som främst är utsatt för bullerstörning från Skavsta flygplats.

I nollalternativet saknas en sammanhållen styrning av var i kommunen ny exploatering får tillkomma, vilket skapar risk för spridd bebyggelse med för litet resandeunderlag för att satsningar på exempelvis kollektivtrafik ska genomföras. Nollalternativet medför en risk för ett ökat privatbilberoende med potentiellt ökade bullernivåer som följd.

I gällande plan anges att industriområden omvandlas till bostadsområden med ny tillkommande bebyggelse. Då nya verksamhetsområden inte pekas ut i planen finns risk för störningar från industri/verksamheter. Detta medför en större risk att bebyggelseområdena inte uppnår en god ljudmiljö totalt sett och att enbart punktinsatser mot störande buller genomförs. Förslaget innebär risk för negativa effekter och konsekvenser avseende buller.

Med ökat antal invånare, ökar trafiken och därmed även bullret från befintliga trafikleder. De trafikleder som i nollalternativet alstrar buller i Nyköpings centralort är främst väg 53, E4 samt järnvägen. Med ökat antal invånare och ökad trafik kan fler vägar i Nyköpings centralort bli utsatta för buller. I gällande plan skjuts hänsyn till avståndskrav från bulleralstrande verksamheter till nybyggnation till senare planskede, vilket medför risk för negativa konsekvenser.

Gällande plan förespråkar samlokalisering av transportinfrastrukturen vilket innebär att bullerpåverkan kan koncentreras till färre områden och "bullerkorridorer". Om inriktningen realiserar innebär det att bullerbelastningen i staden minskar genom mindre genomfartstrafik.

I gällande plan finns tre markområden utpekade för stora vindkraftsanläggningar. Buller som genereras från vindbruk kan påverka stora opåverkade områden, där dessa överlappar. Planen ger då vindbruket företräde. Det medför risk för negativ konsekvens för ljudmiljön.

Sammantaget innebär nollalternativet en risk för negativa konsekvenser med avseende på ljudmiljön. (-1)

Planförslaget	Nollalternativet
Sammantaget innebär det nya planförslaget en potential till positiva konsekvenser (+1) men även en risk för oförändrade/obetydliga konsekvenser (0) med avseende på ljudmiljön. (+1/0)	Sammantaget innebär nollalternativet negativa (-1) konsekvenser avseende ljudmiljön. (0/-1)

Luftkvalitet

Planförslaget

Miljökvalitetsmålet för partiklar i luft överskrids utmed E4 samt vissa vägar i centralorten i nuläget. Miljökvalitetsnormerna (MKN) för luft har dock inte överskridits under 2018 enligt kommunen.

Planförslaget har en tydlig strategi att omfördela transportmetoderna i kommunen. Biltrafiken i centralorten avses minska genom att tillskapa effektivare kollektivtrafik, införa trafiknoder för byte av transportmetod och förbättrade förutsättningar för gång- och cykeltransporter. Inom stadsdelar prioriteras gång-och cykeltrafik vid målpunkter. Detta medför att utsläppen till luft inte behöver öka i samma utsträckning som antalet invånare. En omfördelning av verksamheter sker bort från centralorten till utkanten av den. En minskning av transporter kopplade till verksamheter och eventuella luftutsläpp från mindre industriverksamhet i centralorten innebär en minskning av utsläppen av främst partiklar och kväve(di)oxid i dessa områden. Planförslaget bedöms därför ha en potential till positiva konsekvenser för luftkvaliteten i stadsmiljön.

Samtidigt innebär förtätning av stadsmiljön att det blir fler boende per ytenhet och att ventilationen av förorenad luft kan bli sämre än i en glesare bebyggd miljö. Det kan medföra att fler blir berörda av de luftutsläpp som finns.

En satsning på stråken till järnvägen och hamnen i Oxelösund möjliggör att fler godstransporter sker med dessa färdmedel. Vid trafiknoder/platser där det sker en ökning och koncentration av tunga transporter utanför centralorten finns risk för negativa konsekvenser. I verksamhetsområdena i centralortens utkant finns en frihetsgrad i vilket typ av verksamhet som kan bedrivas. Detta innebär att det är möjligt att verksamheter som ger upphov till utsläpp till luft etableras i dessa områden, vilket skulle öka utsläppen totalt sett med risk att försämrade luftkvaliteten. Denna typ av verksamhet kan prövas var för sig men kommunen bör bevaka fördelningen av typen av verksamhet i den fortsatta planeringen. Det finns risk för negativa konsekvenser.

Planförslaget bedöms inte medföra några betydande konsekvenser för miljökvalitetsnormen vid E4. I stadsmiljön finns det en risk att MKN överskrids i slutna gaturum på grund av dålig utvädring. Där kan planförslaget även innebära en risk för negativa konsekvenser.

Nollalternativet

Nollalternativet innebär en förtätning i centralorten likt planförslaget, vilket medför att ventilationen av förorenad luft kan bli sämre än i nuläget och att fler invånare påverkas av utsläppen. Beroende av utformning av dessa områden kan förslaget innebära potential till positiva konsekvenser men även risk för negativa konsekvenser avseende luftkvaliteten.

Nollalternativet saknar en sammanhållen styrning av var i kommunen ny exploatering får tillkomma, vilket skapar risker för spridd bebyggelse med för litet resandeunderlag för att satsningar på exempelvis kollektivtrafik ska införas. Nollalternativet medför en risk för ett ökat privatbilberoende med potentiellt ökade luftutsläpp som följd.

I nollalternativet anges att industriområden omvandlas till bostadsområden med ny tillkommande bebyggelse. Detta tillsammans med att några nya verksamhetsområden inte pekats ut i planen innebär att tillkommande bostäder kan placeras nära befintliga verksamheter. Detta innebär en ökad risk för sämre luftkvalitet i stadsmiljön samt en svag potential till förbättring om befintliga verksamheter omvandlas till bostadsområden i centralorten.

Det finns ingen uppenbar risk att nollalternativet kan leda till sämre luftkvalitet längs med E4 och påverka miljö kvalitetsnormen negativt.

Planförslaget	Nollalternativet
Sammantaget innebär det nya planförslaget en potential till positiva konsekvenser (+1) men även en risk för negativa konsekvenser (-1) med avseende på luftmiljön. (+1/-1)	Sammantaget innebär nollalternativet en risk för negativa konsekvenser (-1) och ingen betydande potential till positiva konsekvenser (0) för luftmiljön i kommunen. (0/-1)

5.2.4 Rekreation och friluftsliv

I Nyköpings kommun finns en variationsrik natur som har hög biologisk mångfald och goda möjligheter till friluftsliv hela året. Karaktäristiskt och unikt är den lågexploaterade örika skärgården med betydande natur- och rekreationsvärden. Regionalt viktiga är kust- och skärgårdsområdet med besöksnoder som Stendörren, Svärdsklöva och Näveklöva. Karaktäristiskt är också kommunens många gods och gårdar med kulturlandskap med lång kontinuitet. De stora sammanhängande barrskogsområdena i Kolmården och runt sjön Båven med sina förkastningsbranter har viktiga kvaliteter i form av tyst miljö och stora opåverkade områden.

Tillgång till områden för friluftsliv nära hemmet för rekreation, lek, motion och möten i form av parker, strövvänliga skogsområden, vandrings- och cykel- och kanotleder är god. Exempel på värdefulla områden nära centralorten i Nyköping är Åpromenaden, Hållet, Lindbacke-Ryssbergen och Ekenberg. I några stadsdelar som Öster, Väster, och Högbrunn finns dock en brist på tillgängliga grönområden. I takt med ökad exploatering ökar risk för förslitning av parker och närströvsområden.

Planförslaget anger att stor hänsyn tas till friluftslivets intressen och natur- och kulturvärden vid planering av bostäder och verksamheter. Tillgång till och kvalitet på parker och närströvsområden ska säkerställas. När grönområden och grönytor tas i anspråk för exploatering ska områdets kvaliteter identifieras och om möjligt ersättas eller kompenseras. Alla boenden, arbetsplatser och skolor/förskolor bör ha högst 300 m till park eller närströvsområde. Parken, närströvsområdet bör vara minst 1 ha. Alla äldreboenden, vård och omsorgsboenden bör se grönytor eller vatten från fönstren.

Befintlig grönstruktur i centralorten ska i möjligaste mån bevaras och grönstrukturer får endast tas i anspråk om dess värden kan ersättas vid exploateringen. Ny bebyggelse bör inte ske på mark som utgör värdefulla närströvmråden eller utvecklingsområden för natur.

I planförslaget anges att viktiga mark- och vattenområden som är av betydelse för allmänhetens och permanentboendes tillgänglighet till kust och skärgård långsiktigt bör säkerställas. Idag är tillgängligheten till badplatser och strandområden begränsad på grund av privata tomter och vassrika stränder. För sjön Båven och stora delar av Östersjökusten är strandskyddet utvidgat till 300 meter. Flera av de natur- och kulturmiljöer som är värdefulla och attraktiva kan också vara känsliga för påverkan från ett högre exploaterings- och besöksstryck vilket det finns en ökad risk för med ökande befolkning.

Avseende ekosystemtjänster så anges att grön- och vattenområden ska finnas i tillräcklig omfattning och kvalitet för att kunna bidra till exempelvis friluftsliv och att vid exploatering av grönområden ska områdets ekosystemtjänster identifieras, värderas och ersättas eller kompenseras.

Planförslaget innebär fortsatt mycket goda förutsättningar för rekreation och friluftsliv i kommunen. Mycket positiva konsekvenser erhålls på sikt då möjligheterna att ta sig mellan olika stadsdelar till fots och med cykel ökar, tillgängligheten till rekreationsområden förbättras. Det finns en viss risk för negativa konsekvenser och negativa kumulativa effekter kan uppstå om grönstrukturer i staden successivt minskar på bekostnad av bebyggelse. Mindre parkytor vid förtätning gör att möjligheten till rekreation i större grönområden måste sökas längre från centrum.

Möjligheten att utnyttja även markytor som inte hyser höga naturvärden bör beaktas i syfte att kunna utveckla nya parkområden, rekreationsområden och grönytor med hög kvalitet och av olika karaktär.

Närhet till parker gynnar äldre, personer med funktionsvariationer och barn. Riktlinje om avstånd till grönområde kan kompletteras med riktlinjer för tillgång till närpark. Att ha närpark inom 50 meter pekas i rapporten Gröna områden i planeringen (Boverket) ut som en rekommendation.

Ökad risk för förslitning av parker och närströvmråden vid ökande befolkning, särskilt problematiskt i områden med höga naturvärden vilket behöver beaktas.

Sammantaget bedöms planförslaget innebära stora positiva (+2) konsekvenser för rekreation och friluftsliv i kommunen, men med en risk för mindre negativa konsekvenser om grönstrukturer i staden successivt minskar på bekostnad av bebyggelse (-1).

Nollalternativet

En utveckling enligt intentionerna i gällande översiktsplanen bedöms medföra positiva konsekvenser (+1) för rekreation och friluftsliv. Miljöer som är av stor betydelse för friluftsliv, rekreation och fysisk aktivitet betraktas som strategiskt värdefulla och ska

beaktas i planeringen och så vidare. I jämförelse med planförslaget läggs dock inte samma tyngd vid att utveckla gång- och cykeltrafiken på bekostnad av biltrafiken. En risk för mindre negativa konsekvenser finns om grönstrukturer i staden successivt minskar på bekostnad av bebyggelse (-1).

Sammantaget bedöms nollalternativet innebära positiva (+1) konsekvenser för rekreation och friluftsliv,

Planförslaget	Nollalternativet
Sammantaget innebär planförslaget stora positiva (+2) konsekvenser, med mindre risk för negativa konsekvenser (-1) om grönstrukturer i staden minskar på bekostnad av bebyggelse. (+2/-1)	Sammantaget innebär nollalternativet positiva (+1) konsekvenser med avseende på rekreation och friluftsliv. Med mindre risk för negativa konsekvenser (-1) om grönstrukturer i staden minskar på bekostnad av bebyggelse. (+1/-1)

5.2.5 Tillit

Trygga miljöer

Planförslaget

Under *Social geografi/segregation och ett varierat bostadsutbud* fastslås att planläggningen ska ta hänsyn till möjlighet att förebygga brott och trygghet. Denna ambition bör förtydligas och vidareutvecklas med fokus från trygghet till säkerhet.

Inkludering och delaktighet

Planförslaget

Det är positivt att kommunen under arbetet med översiktsplanens har genomfört dialoger med medborgare och att de synpunkter som kommit fram tagits tillvara och bemötts. Det vore värdefullt att även utveckla en strategi för förankring av planen och för kommande dialogarbete.

Generellt tydliggörs inte frågor kring identitet, delaktighet och demokrati någon större utsträckning i planförslaget. Det gör det svårt att bedöma hur planen påverka förutsättningarna för inkludering och delaktighet.

Nollalternativet

Nollalternativet innebär att Nyköping inte förväntas växa i högre takt än det gjorde under 2000-talet. I alternativet är det framförallt möjligheterna att bo på landsbygden som ska underlättas. Trygga miljöer nämns endast ett fåtal gånger i gällande översiktsplan och då kopplat till risk och säkerhet i verksamhetsområden och på parkeringsplatser, inte trygghet i bostadsområden eller offentliga platser. Invånarnas möjlighet till påverkan tas

inte upp i gällande översiktsplan. Det finns inte heller någon planering för offentlig platser eller mötesplatser.

Planförslaget	Nollalternativet
Sammantaget innebär planförslaget neutrala (0) till negativa (-1) konsekvenser avseende tillit. (0/-1)	Sammantaget innebär nollalternativet neutrala (0) till negativa (-1) konsekvenser med avseende på tillit. (0/-1)

5.2.6 Vardagsliv

Planförslaget

Flera olika delar av översiktsplanen ger rekommendationer som påverkar vardagslivet, men det finns också en potential att förtydliga viljeinriktningen för att främja en god social hållbarhet kopplats till kommuninvånarnas vardagsliv.

I temakapitlet *Transport* finns en tydlig inriktning för hur man ska röra sig, cykla och gå, men beskrivet främst utifrån ett tekniskt/praktiskt perspektiv och inte utifrån ett upplevelseperspektiv. Det skulle kunna utvecklas. Att planförslaget har ställningstaganden för att alla människor i kommunen ska ha tillgång till fritid, idrott och kultur genom att de på ett hållbart sätt kan ta sig till dessa ger förutsättningar att främja den sociala hållbarheten.

I framtidstrenden *Ökade krav och förväntningar på välfärden* beskrivs hur efterfrågan på upplevelser, kultur, idrott och friluftsliv ökar i takt med att människor får sina basbehov tillgodosedda. Detta i sin tur sätter krav på ytor för dessa aktiviteter och att det finns en förväntan hos invånarna att ha god tillgänglighet och närhet till dessa. Detta är ett viktigt ställningstagande som spelar roll för att folkhälsan i kommunen.

Några av de viktiga ställningstaganden som främjar social hållbarhet har formulerats under *Utbildning och samhällsservice*. Där beskrivs bland annat att barn och övriga invånares behov av grönytor ska säkerställas och att samnyttjande av skolutomhusytor ska eftersträvas. Även skallkrav på friytor för skolutemiljöer fastslås; 20 m²/barn för skola högstadiet och gymnasium, 30 m²/barn för skola f-6 respektive 40 m²/barn för förskola. I de fall dessa inte efterföljs ska det visas hur lämpliga utemiljöer på annat sätt säkerställs.

Kommunen beskriver att "nya bebyggelseområden i centrala och halvcentrala lägen ska vara stadsmässiga, med relativt tät bebyggelse och med tydliga klart definierade gaturum. Byggnader ska gärna vara sammanbyggda men ha begränsad längd. Kvarterens inre ska domineras av trädgårdar." Det kan främja den sociala hållbarheten, men det finns otydligheter i hur det ska tillämpas.

Nollalternativet

I gällande översiktsplan saknas åtgärder för att främja ett bra/effektivt vardagsliv. Den planering som påverkar vardagslivet är endast beskrivna på övergripande nivå och berör främst utvecklingen av stora infrastruktursatsningar. I planen rekommenderas att mark som är planlagd för natur och friluftsliv ska stärkas och utvecklas, men de finns få konkreta förslag på hur dessa miljöer är en del av vardagen för invånarna. Slutgiltig bedömning nollalternativ 0/-1.

Planförslaget	Nollalternativet
Sammantaget innebär planförslaget neutrala (0) till positiva (+2) konsekvenser avseende vardagsliv. (+2/0)	Sammantaget innebär nollalternativet neutrala (0) till negativa (-1) konsekvenser med avseende på vardagsliv. (0/-1)

5.2.7 Risk och säkerhet

Planförslaget

Inom kommunen finns riskobjekt som kan ge upphov till olyckor som kan påverka människor. Fyra vägar och två järnvägar: E4, riksväg 52 och 53, länsväg 224 samt järnvägssträckorna Södra stambanan samt TGOJ-banan utgör riskobjekt i kommunen, där samtliga är primära transportleder för farligt gods. Nyköpings kommun har fem stycken länsvägar som är sekundära transportleder för farligt gods.

En olycka på väg eller järnväg kan påverka människor och ge upphov till effekter på miljön vid exempelvis brand i tåg/fordon eller en urspårning/avåkning. Riktlinjer avseende olika avstånd från bebyggelse till väg och järnvägen brukar tillämpas för att sänka risknivån.

Utöver transportleder finns riskobjekt i form av drivmedelsstationer och andra verksamheter som bedriver riskfyllda verksamheter.

Skyddsobjekt utgörs av de personer som kan påverkas av riskobjekt och olyckor, till exempel närboende, människor på skolor, arbetsplatser och personer i trafiken. Därutöver är även samhällsviktiga funktioner skyddsobjekt.

Planförslaget

Kommunen har i planförslaget en uttalad strategi att öka säkerheten och tryggheten i bebyggelsestrukturen i hela kommunen oavsett närhet till olycksrisker genom att genomföra adekvata åtgärder kopplade till riskerna.

Planförslaget har ställningstaganden om riskobjekt och riskfyllda verksamheter och hur lovgivning ska hanteras i verksamheternas närhet. Kommunen pekar ut transportleder rekommenderade för transport av farligt gods och har tydliga ställningstaganden kopplat till lokalisering av typ av bebyggelse samt avståndsrekommendationer.

I både planförslaget samt nollalternativet förutsätter att Ostlänken är trafiksatt år 2040 vilket innebär att mängden gods som transporteras på södra stambanan kan öka. En möjlig följd effekt är att gods (däribland farligt gods) som transporteras på väg minskar eller är oförändrad förutsatt att den totala mängden gods som transporteras inte ökar. Detta innebär att risken för olycka med farligt gods på väg i kommunen minskar.

Kommunen har motiv och ställningstaganden avseende riksintressepreciseringen för järnväg. Kommunen önskar att undantag från bebyggelsefritt område inom 30 meter från

järnväg ska kunna prövas i detaljplan utmed riksintresse järnväg (Ostlänken, södra stambanan och järnväg Sala-Oxelösund). Lämpligheten bör studeras genom riskbedömning för att avgöra om risknivån är acceptabel för att placera bostäder närmare än 30 meter från järnväg i utpekade områden. Detta ställningstagande kan hamna i konflikt med kommunens ställningstaganden om riskhänsyn. Om ställningstagandena för riskhänsyn som redogörs i planförslaget prioriteras bedöms planförslaget innebära potential till positiva konsekvenser. Riskutredningar som tas fram kan leda till förslag på riskreducerande åtgärder som påverkar (minskar) skyddsavstånden till transportled för farligt gods. Detta kan vara barriärer i olika form eller byggnadstekniska åtgärder.

Avståndsrekommendationerna för transportled av farligt gods står i konflikt med flertalet nya utvecklingsområden i centralorten, däribland bebyggelseområde Hamnen, Spelhagen och Kungshagen, Högbrunn och Folkungavallen i ett urval. Kommunen har dock en uttalad tydlighet i sina ställningstaganden avseende att möjliggöra en säker miljö för de som bor eller vistas i kommunen. Planer att bygga inom, av kommunen, definierade riskområden ska föregås av en detaljerad riskbedömning innan beslut om detaljplan och bygglov tas. Planförslaget anger en tydlighet att inte placera skyddsvärda objekt inom ett riskområde för ett riskobjekt. Förslaget bedöms inte leda till ökade risker om ställningstagandena följs.

Kommunen har tagit fram förslag till riktlinjer för skyddsavstånd utifrån vilken typ av markanvändning som planeras för. Om den framtagna riktlinjen tillämpas kan den underlätta i planprocessen och skapa bra förutsättningar för stadsutveckling och säkerhet i Nyköpings kommun.

Planförslagets satsning på trafiknoder och bebyggelseutveckling i områden med god tillgänglighet bedöms innebära förutsättningar för god tillgänglighet för räddningstjänsten vid en insatsförmåga. I det vidare planarbetet bör räddningstjänstens insatsförmåga beaktas.

Nollalternativet

Både planförslaget samt nollalternativet förutsätter att Ostlänken är trafiksatt år 2040 vilket innebär att mängden gods som transporteras på södra stambanan kan öka. En möjlig följdfeffekt är att gods (däribland farligt gods) som transporteras på väg minskar eller är oförändrad förutsatt att den totala mängden gods som transporteras inte ökar. Detta innebär att risken för olycka med farligt gods på väg i kommunen minskar.

I gällande plan beskrivs rekommendationer för skyddsavstånd till väg och järnväg samt för planläggning närmare än 150 meter från riskobjekt eller led för farligt gods och vad som gäller. I nollalternativet saknar tydliga ställningstaganden avseende risk och säkerhetsfrågorna kopplat till nybyggnation som skulle kunna innebära ett ökad stöd i prioriteringen i senare planskeden.

Nollalternativet innebär viss risk att bebyggelse hamnar spritt i kommunen även om majoriteten av ny bebyggelse ligger inom tätorten. Flera platser för ny bebyggelse har betydligt sämre lägen avseende tillgänglighet för räddningsinsatser.

Nollalternativet innebär att nuvarande översiktsplan fortsätter att gälla och att risk och säkerhetsnivån i boendemiljöer och offentliga miljöer i stort sett förblir oförändrad (0).

Planförslaget	Nollalternativet
Sammantaget innebär planförslaget potential till ökad säkerhet i bostadsmiljön och i det offentliga rummet (+1) och risk för att risk-och säkerhetsnivån i kommunen förblir oförändrad (0). (+1/0)	Sammantaget innebär nollalternativet att säkerhetsnivån i boendemiljöer och offentliga miljöer i stort sett förblir oförändrad. (0/0).

5.3 Ekonomisk hållbarhet

5.3.1 Lokal och regional ekonomi

Planförslaget

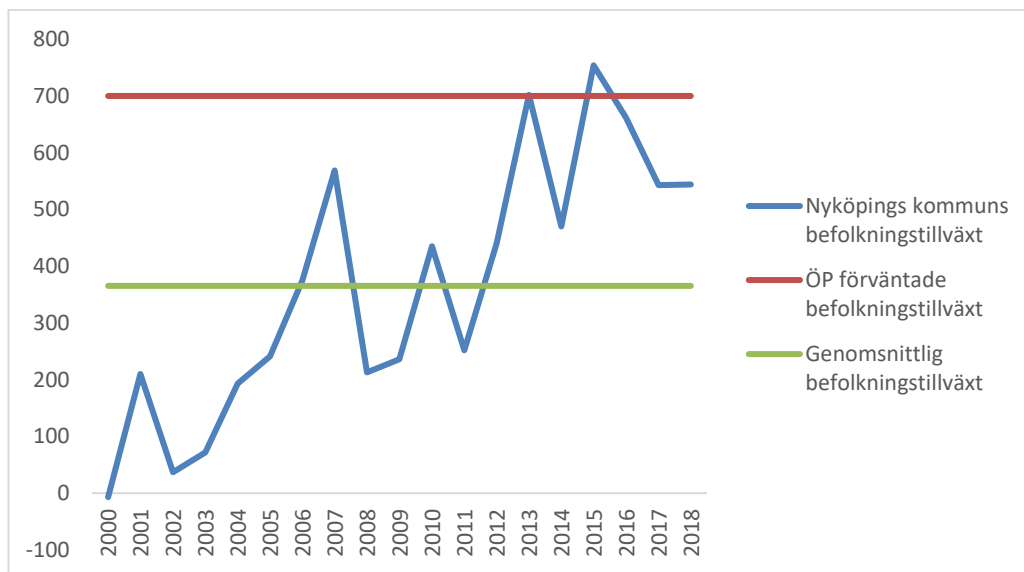
Nyköping kommuns vision är att kunna erbjuda sina kommuninvånare en välutbyggd samhällsservice där alla människor i kommunen har lika tillgång till utbildning, sjukvård och övrig samhällsservice. För att kunna erbjuda kommuninvånarna detta planerar kommunen att kommunens resurser ska nyttjas så effektivt som möjligt. Detta innebär bland annat att skapa förutsättningar för samnyttjande av lokaler och uteytor. En ökad flexibilitet i markanvändning ger ökad kapacitet att möta ändrade förutsättningar från omvärlden.

För att kunna finansiera en välutbyggd samhällsservice krävs det ett bra skatteunderlag. Om befolkningen består av en stor andel unga arbetsföra personer kommer skatteunderlaget vara gott men om befolkningen i till stor del, relativt de andra åldersgrupperna i befolkningen, består av personer som inte är i arbetsför ålder kommer skatteunderlaget att vara sämre. Översiktsplanen utgår från att Nyköpings kommun kommer att växa med 700 invånare per år. Detta sker samtidigt som att antalet personer som är 80 år och äldre förväntas öka kraftigt under den närmaste tioårsperioden.

Mellan åren 2000 och 2018 har Nyköpings kommuns genomsnittliga befolkningstillväxt legat på 365 personer och år. Nyköpings kommuns befolkning är väl utspridd mellan de olika åldersgrupperna, vilket möjliggör för en bra grund för ett bra skatteunderlag. Strategier för att få fler personer i arbetsför ålder flytta till Nyköpings kommun saknas dock.

Det finns utmaningar kopplade till att möta den förväntade befolkningstillväxten med 700 personer per år. Översiktsplanen tar inte fram några konkreta förslag på hur befolkningsökningen ska ligga på en så hög nivå.

Sammantaget innebär planförslaget en potential till positiva konsekvenser (+1) för lokal och regional ekonomi men även en viss risk för negativa konsekvenser (om befolkningstillskottet i arbetsför ålder blir otillräckligt) (-1).

Figur 1: Diagrammet visar Nyköpings historiska befolkningsutveckling, Översiktsplanens förväntade befolkningstillväxt samt den genomsnittliga befolkningstillväxten under de presenterade åren. Källa: SCB.

Nollalternativet

Nyköpings kommun hade samma befolkningsökningmål i gällande plan som i planförslaget, d.v.s. 700 nya invånare per år. Befolkningstillväxten kommer bland annat att ske när Ostlänken ligger på plats. I planen diskuteras vilka tre ålderskategorier som bedöms öka mest till 2030; barn upp till 13 år, unga vuxna från 20 år till 39 år samt äldre över 80 år. Då kommunen har gjort en analys av vilka åldersgrupper som kommer att öka mest till 2030 skapar Nyköpings kommun bra förutsättningar till att utveckla för målgruppen korrekt avsedda boendemiljöer och samhällsfunktioner. Gällande plan ger dock otillräckliga möjligheter att skapa förutsättningar för den önskade befolkningstillväxten, men de begränsade marktillgångar kommunen har.

I gällande plan finns en beskrivning av hur kommunen ska möjliggöra för en befolkningstillväxt på 700 personer per år, men förklarar inte strategier för att locka till sig fler personer i arbetsför ålder. Resonemang om skatteunderlag förs inte.

Sammantaget innebär nollalternativet en risk för negativa konsekvenser (-1) samt neutrala konsekvenser (0).

Planförslaget	Nollalternativet
Sammantaget innebär planförslaget en potential till positiva konsekvenser (+1) för lokal och regional ekonomi men även en viss risk för negativa konsekvenser (om de inte löser befolkningsmängdsfrågan) (-1). (+1/-1)	Sammantaget innebär nollalternativet oförändrade (0) till negativa (-1) konsekvenser med avseende på lokal och regional ekonomi. (0/-1)

5.3.2 Service

Planförslaget

Förtätning och utbyggnad av befintliga områden skapar goda förutsättningar för att redan etablerad samhällsservice kan utgöra en bas för att möta befolkningstillväxten. En av utmaningarna kopplade till samhällsservice ligger i att utveckla befintliga verksamheter så att de möter framtidsbildens behov på ett effektivt sätt. För att kunna erbjuda de nya invånarna en samhällsservice av god kvalitet måste det finnas underlag för detta. Det kräver bland annat stora investeringar, i både att bygga upp och förvalta samhällsservicen.

En annan utmaning kopplad till utvecklingen av Nyköpings kommuns samhällsservice är att andelen äldre kommer att öka och därmed behovet av omsorgsnära tjänster. Likaså kommer efterfrågan på mer anpassade boenden för äldre att öka och nya boendeformer behöver utvecklas. Det saknas en beskrivning av hur kommunen ska finansiera och prioritera mellan de olika samhällsgruppers behov och efterfrågan.

Planförslagets ambition är att skapa ett samutnyttjande av lokaler och uteytor. Detta möjliggör för en ökning av nyttjandegraden på lokaler och skapar en flexibel samhällsservice som möter invånarnas växlande beroende på var de befinner sig i livet. En utmaning kopplad till multifunktionella lokaler är att hitta lokaler som kan fungera för flera olika ändamål. Risker att investeringarna som krävs för att bygga upp den flexibla och multifunktionella stadsmiljön blir för stora och att servicen inte blir jämlik för alla kommuninvånarna.

Sammantaget innebär planförslaget en risk för mycket negativa konsekvenser (-2) men även en potential för positiva konsekvenser (+1) var gäller samhällsservice.

Nollalternativet

I gällande översiktsplan ligger fokus på att ny service inom skola, omsorg och vård behöver utvecklas. Samhällsservicen ska i första hand vara områdetsanknuten. Planen beskriver även att nya boendeformer som gruppboenden och servicelägenheter ska integreras i nya bostadsprojekt.

I gällande översiktsplan ligger fokus även på utvecklandet av den kommersiella servicen i Nyköpings kommun, som ska fortsätta att vara kommunens knutpunkt gällande kommersiell service.

I nollalternativet saknas en beskrivning av hur utvecklingen av Nyköpings kommuns samhällsservice ska ske samtidigt som man utgår från en stor årlig befolkningstillväxt (med 700 nya individer per år) samt den åldrande befolkning.

Sammantaget innebär nollalternativet en risk för stora negativa konsekvenser (-2) men med en potential till neutrala konsekvenser (0).

Planförslaget	Nollalternativet
Sammantaget innebär planförslaget positiva (+2) till risk för stora negativa (-2) konsekvenser med avseende på service. (+1/-2)	Sammantaget innebär nollalternativet oförändrade (0) till risk för stora negativa (-2) konsekvenser med avseende på lokal och regional ekonomi. (0/-2)

5.3.3 Näringsliv och besöksnäring

Planförslaget

I Nyköpings kommuns näringslivsstrategi för 2018–2023 står det att Nyköpings kommun ska vara en kommun med stabil och hållbar näringslivstillväxt samt att det ska vara lätt att etablera, driva och utveckla företag i kommunen. För att Nyköpings kommun ska fortsätta att vara en attraktiv och framgångsrik kommun bör även planer kring hur man planerar att utveckla arbetslivet och näringslivet inkluderas i översiktsplanen. De mål som kommunen sätter upp i näringslivsstrategin är att det ska ske en ökning av tillväxten i näringslivet. Detta ska främst ske genom ett ökat antal företag och arbetsställen. Kommunen har även som mål att stärka sin kompetensförsörjning samt möjliggöra för ett attraktivt företagsklimat.

I planförslaget lyfts fram att ett framgångsrikt näringsliv till stor del beror på tillgängligheten till olika ytor, till exempel ytor för industri och lager, besöksnäring, jordbruk- och skogsmark samt för kontor, handel och service.

Med planförslaget medger ett diversifierat näringsliv med vissa inriktningar. Genom att specificera för vilka verksamheters ytor kommunen vill satsa på visar man även vilka verksamheter som prioriteras. Det innebär att Nyköpings kommun vill satsa på industri och lager, turism och besöksnäring, jord- och skogsbruk, företag, handel och service.

Genom att planera för en stor bredd av verksamheter minskar kommunen sårbarheten men skapar även utmaningar i att tillgodose olika näringslivsinriktningars behov.

Planförslaget beskriver tydligt var man ska lokalisera besöksnäringen och turismen och beskriver de positiva effekterna med hur kommunen ska utveckla turismnäringen. Turismen och besöksnäringen ska kraftsamlas kring redan befintliga knutpunkter för att hushålla med kommunens mark- och vattenresurser. Genom att knyta besöksnäringsspunkter till varandra möjliggörs även för samarbeten mellan näringsidkare inom området besöksnäring, vilket skapar fördelar för såväl kommuninvånare som besökare. Beskrivning av turismens förutsättning och avsikter när det gäller hur den avses att utvecklas fram till 2040 saknas dock. I Nyköpings besöksstrategi för 2017–2023 framgår att kommunen strävar efter att ha en stark besöksnäring med flera nationella och internationella besökare. Strategin presenterar även fokusområden för besöksnäringen. Fokusområdena är bland annat evenemang, idrott och uteliv, närheten till Skavsta, affärsmässiga möten samt Nyköpings, och Sörmlands, fina matvaror och maktutveckling. Frågor kring hur besökare transporterar sig till Nyköping och om besöken främst av affärsmässiga skäl eller på sin fritid utvecklas inte.

I planförslaget beskrivs även hur man kommer att använda sig av olika branschprognoser och andra relevant fakta för att få en större förståelse för hur näringslivet kan komma att utvecklas inom de närmaste åren.

Planförslaget tar även upp frågan gällande lokaliseringen av näringsverksamheter som inte är störande (t.ex. kontor och handel). Kommunen menar genom att placera sådana verksamheter i nära anslutning till där invånare bor och umgås skapas bättre förutsättningar för att resorna som behöver göras i tjänsten sker med utgångspunkt i gång, cykel och/ eller kollektivtrafik.

Det finns flera faktorer som påverkar hur förutsättningar för ett framgångsrikt näringsliv ser ut. Genom att utveckla Nyköpings näringsliv och öka antalet arbetstillfällen möjliggörs för en ekonomisk bärkraft där Nyköpings identitet stärks.

Planförslaget har stora möjligheter till att bidra till kommunen och näringslivets konkurrenskraft. Sammantaget innebär planförslaget potential till stora positiva konsekvenser (+2) men risk för neutrala konsekvenser.

Nollalternativet

Det finns mycket litet skrivet om näringslivet och besöksnäringen i gällande plan. Det framgår dock att det finns en hög planberedskap med flera arbetsplatsområden för industri, handel och kontor med målsättningen att kunna erbjuda alternativa lägen för företag som vill etablera sig i Nyköping.

Möjligheten för kommunen att anpassa sig till nya behov och utmaningar redovisas i gällande plan, men någon vidare beskrivning på hur kommunen ska prioritera och möjliggöra för att tillhandahålla så olika näringslivsinriktningars behov saknas.

Sammantaget innebär nollalternativet en risk för små negativa konsekvenser (-1) och en potential för små positiva konsekvenser (+1) med avseende på näringslivet.

Planförslaget	Nollalternativet
Sammantaget innebär planförslaget oförändrade till mycket positiva konsekvenser med avseende på näringsliv och besöksnäring. (+2/0)	Sammantaget innebär nollalternativet en risk för negativa konsekvenser (-1) och en potential för positiva konsekvenser (+1) med avseende på näringsliv och besöksnäring. (+1/-1)

5.3.4 Arbetstillfällen

Planförslaget

Arbetstillfällen föreslås utvecklas genom att fokusera på bebyggelseutveckling och infrastruktursatsningar i utpekade noder. Detta i sin tur ger goda förutsättningar för bland annat en ökning av antal arbetstillfällen. I planen beskrivs även att antalet arbetstillfällen kommer att öka när näringslivet utvecklas. Genom att möjliggöra föra enskilda näringsidkare, mindre företag samt ha ett flexibelt markutnyttjande beskriver planförslaget hur man avser att behålla samt utöka antalet arbetstillfällen i kommunen. Ett aktivt arbete med att tillgängliggöra arbetsplatser genom att förbättra befintliga samt skapa nya kommunikationsstråk (för gång, cykel och kollektivtrafik) till nya och befintliga bostadsområden kan ge kompetensförsörjning för arbetsgivare och skapar därmed även arbetstillfällen i kommunen. Detta kommer i sin tur att öka efterfrågan på nyetableringar.

Planförslaget ger inga direkta förslag på hur man ska skapa nya företagsetableringar, är det via investerings- och etableringsfrämjande åtgärder eller är det genom att använda sig av aktiva etableringsfrämjande åtgärder. Ytterligare en faktor att ta i hänseende är att en ökad befolkning kan innebära en risk för brist på arbetstillfällen.

I Nyköpings kommuns underlagsdokument "Tillgänglighet som motor för flygplatsutvecklingen" från 2015 beskrivs effekterna av hur en nedläggning av Skavsta skulle påverka antalet arbetstillfällen i Nyköpings kommun på lång sikt. Om Skavsta flygplats läggs ned skulle det skapa ett bortfall av drygt 1 400 arbetstillfällen i 500 företag. Om det istället sker en utökning av flygtrafiken skulle det på lång sikt generera 900 arbetstillfällen i 360 företag. Resonemang kopplat till Skavsta sett till näringslivet och antalet arbetstillfällen saknas i översiktsplanen.

Utvecklingen av Skavsta påverkar dock inte bara arbetsmarknaden utan även andra delar som Nyköpings kommuns totala klimatpåverkan, tillgängligheten, näringslivet och så vidare. Ett ställningstagande om Skavsta flygplats ska utvecklas eller avvecklas behöver därför tas i ett större grepp – där alla hållbarhetsperspektiven vägs in.

Planförslaget beskriver att kommunen genom att skapa högre flexibilitet i kompetensförsörjningen och möta företagets behov, sett till att det regionala resandet ökar som förväntat.

Sammantaget innebär planförslaget en risk för negativa konsekvenser (-1) och potential för positiva konsekvenser (+1).

Nollalternativet

Frågan om arbetstillfällen presenteras inte alls i den gällande översiktsplan. Detta medför att det varken finns någon tydlig strategi kring hur kommunen ska bibehålla eller öka antalet arbetstillfällen. Att ha en plan för hur kommunen ska bibehålla eller öka antalet arbetstillfällen blir ett krav när kommunen dessutom planerar att ha en stor inflyttning varje år.

Sammantaget innebär nollalternativet en risk för stora negativa konsekvenser (-2) och potential för neutrala konsekvenser (0).

Planförslaget	Nollalternativet
Sammantaget innebär planförslaget en risk för negativa konsekvenser (-1) och potential för positiva konsekvenser (+1). (+1/-1)	Sammantaget innebär nollalternativet en risk för stora negativa konsekvenser (-2) och potential för neutrala konsekvenser (0). (0/-2)

5.3.5 Klimatanpassning och översvämningsrisk

Planförslaget

Det är positivt att planförslaget har en tydlig plan för hur översvämningshotade områden ska planeras. Detta baseras främst på översvämningsrisk. Det lokala omhändertagandet av dagvatten och multifunktionella ytor är till för flera funktioner, dels estetik men även ett sätt att jobba med klimatanpassning.

Grönytor vilka är viktiga för rening av dagvatten och infiltration kommer sannolikt att minska i den täta stadsbygden. Detta bedöms negativt avseende klimatanpassning och översvämningsrisk.

Nollalternativet

Nollalternativet hanterar inte översvämningsrisk eller klimatanpassning utan beskrivs som en framtidsutmaning vilket får anses vara en stor negativ konsekvens.

Planförslaget	Nollalternativet
Sammantaget innebär planförslaget en risk för negativa konsekvenser (-1) och potential för positiva konsekvenser (+1). (+1/-1)	Sammantaget innebär nollalternativet en risk för stora negativa konsekvenser (-2) och potential för neutrala konsekvenser (0). (0/-2)

5.3.6 Areella näringar och resurshushållning

Planförslaget

I planförslaget prioriteras förtätning i tätorten, men viss bebyggelseutveckling sker på åkermark, bland annat vid Arnö. Detta bedöms ge en risk för negativa konsekvenser då tätortsnära jordbruksmark bebyggs och styckas upp.

Nollalternativet

Inriktningen i gällande översiktsplan är att jordbruksmark som är av långsiktig betydelse för livsmedelsproduktion ska beaktas i planeringen. Åtgärder som påtagligt kan skada dess funktion ska undvikas och att vid ändrad markanvändning av jordbruksmark ska stor hänsyn tas till befintliga åkerholmar, gårdsgårdar, odlingsrösen alléer etc. i syfte att bevara biologisk mångfald och kulturlämningar. Det ger en risk för exploatering på värdefull jord- och skogsbruksmark exploateras så att markens brukningsvärde inte beaktas vid planering då det inte är ett uttalat bevarandeintresse. Rekommendationen för skogsbruksmark anger att kommunens möjlighet att byta strategisk tätortsnära skogsmark mot annan skogsmark bör särskilt beaktas för områden med höga rekreativvärden, vilket inte innefattar skogsmarkens betydelse för näringen. Nollalternativet bedöms kunna ge risk för negativa konsekvenser för skogsbruksmark då näringen inte omfattas av rekommendation.

Planförslaget	Nollalternativet
Sammantaget innebär planförslaget en risk för negativa konsekvenser (-1) och potential för positiva konsekvenser (+1). (0/-1)	Sammantaget innebär nollalternativet en risk för stora negativa konsekvenser (-2) och potential för neutrala konsekvenser (0). (0/-2)

6 Måluppfyllelse

6.1 Miljökvalitetsnormer

Planförslaget kan innebära en potential till förbättringar avseende ljudmiljön och att färre blir utsatta för ljudnivåer över gränsvärdena för omgivningsbuller. För nollalternativet kan den ökade förtätningen i centralorten som blandas med verksamhetsområden innebära en risk för försämrade förhållanden alternativt att det inte sker några tydliga förbättringar av ljudmiljön.

Planförslaget bedöms inte medföra några betydande konsekvenser för miljökvalitetsnormen vid E4. I stadsmiljön finns det en risk att MKN överskrids i slutna gaturum på grund av dålig utvädring. Där kan planförslaget även innebära en potential till förbättringar avseende miljökvalitetsnormer för luft.

Planförslaget har potential till att bidra till förbättringar för miljökvalitetsnormer för vatten. Det innehåller en rad ställningstaganden som kan bidra till förbättrad vattenkvalitet. För utväxling av planförslagets fulla potential krävs att frågan lyfts och behandlas inom all fysisk planering och exploatering i kommunen. För nollalternativet saknas plan för hur kommunen ska arbeta för att bidra till att miljökvalitetsnormerna ska uppnås ska uppnås vilket kan innebära risk för försämring av vattenmiljön.

7 Samlad bedömning

I figur 2 och 3 sammanfattas resultaten av bedömningarna för framtidsbilden och nollalternativet.

Planförslaget innebär sammantaget en potential till betydligt större positiva konsekvenser än nollalternativet. Dessutom är risken för negativa konsekvenser mindre. Störst skillnad mellan planförslaget och nollalternativet är det för de ekologiska aspekterna, särskilt naturmiljö, landskapsbild samt hållbara transporter. Planförslaget innebär främst positiva konsekvenser för de sociala och ekonomiska aspekterna. Gällande de sociala och ekonomiska aspekterna är det en relativt stor skillnad mellan risken för negativa konsekvenserna och potentialen för positiva konsekvenser. Detta tyder på att ett efterlevande av planen är viktig Nyköpings kommuns hållbara utveckling och att översiktsplanen behöver kompletteras med strategier för genomförandet av planens ambitioner.

Konsekvensbedömningen av planförslaget (framtidsbilden) visar ett stort avstånd mellan risken och potentialen för de flesta hållbarhetsaspekter, vilket visar på att det finns stora möjligheter att påverka utfallet av scenariot vid genomförandet av planen samt ett stort behov av att styra planutformningen. Skillnaden mellan risk och potential är större för planförslaget beroende på att planförslaget innebär en större potential till positiva konsekvenser. Om åtgärderna som föreslås i kapitel 8 genomförs kommer det troligen bidra till fler positiva konsekvenser och minska risken för negativa konsekvenser.

Framtidsbilden och nollalternativet pekar åt liknande riktning men nollalternativet visar på ett färre antal potentiella positiva konsekvenser än framtidsbilden. En förklaring till varför diagrammen pekar i samma riktning beror på att principerna i det nya planförslaget ursprungligen kommer från den översiktsplan som skrevs 2013. Detta kan ses som en positiv aspekt då det visar på en långsiktighet i kommunens planering.

7.1 Uppföljning mot miljö kvalitetsmålen

God bebyggd miljö

Miljömålet har potential att främjas genom att:

- Planförslaget medger förtätning genom omvandling av tidigare exploaterade områden vilket gynnar korta transporter och effektiv kollektivtrafik. Det ger också förutsättningar för en hållbar bebyggelsestruktur och infrastruktur. Samutnyttjande av skolutomhusytor ska eftersträvas.
- Översiktsplanen har ställningstagandet att befintliga kulturmiljöer ska tas tillvara i utvecklingen och att detta bör kopplas till ett kulturmiljöprogram
- Kommunen är tydlig i sina ställningstaganden avseende buller i utvecklingsområden för bebyggelse inom de bullerstörda områdena och för lokalisering av bullerstörande verksamhet.

- Planförslaget medger omlokalisering av bullerstörande verksamhet från tätortsnära lägen till okänsliga miljöer

Miljömålet riskerar att motverkas genom att:

- Avståndsrekommendationerna för transportled av farligt gods står i konflikt med flera nya utvecklingsområden i centralorten

Begränsad klimatpåverkan

Miljömålet har potential att främjas genom att:

- Hållbar energiförsörjning främjas, men det finns oklarheter i hur det säkerställs. Riktlinjer för placering av solceller finns.
- Gång- och cykeltrafik främjas genom parkeringslösningar, planskilda passager. Med planförslaget prioriteras gående och cyklister.
- I planförslaget finns utpekade trafiknoder där byten mellan transportslag ska underlättas
- Förtätning planeras i hög utsträckning ske genom omvandling, vilket gynnar korta transporter och effektiv kollektivtrafik
- Utanför centralorten lokaliseras ny bebyggelse främst till kollektivtrafikstråk

Miljömålet riskerar att motverkas genom att:

- Inga riksintressen för vindbruk finns utpekade och vindbruk till havs förespråkas inte.
- Idag sker endast 5% av resorna med kollektivtrafik, vilket gör utmaningen stor att ställa om till ett huvudsakligen gång-, cykel- och kollektivtrafikbaserat transportsystem.
- Skavsta avses utvecklas som besökspunkt och det finns en risk att det gynnar klimatbelastande flygtrafik och biltrafik.
- Befolkningsökningen innebär en utmaning för att minska klimatbelastningen, då fler människor i regel innebär en större klimatpåverkan

Ett rikt växt- och djurliv

Miljömålet har potential att främjas genom att:

- Förtätning genom omvandling minimerar intrången i naturmark
- Riktlinjer om grönområden inom 300 m från bostäder och utvecklingen av tätortsnära skogsområde för rekreation kan främja tillgången till grönområden för friluftsliv

Miljömålet riskerar att motverkas genom att:

- Förtätning planeras till viss del inom grönområden
- Höga natur- och friluftslivsärden innebär ett stort behov av att värna

Levande sjöar och vattendrag

Miljömålet riskerar att motverkas genom att:

- Förtätning i strandnära områden riskerar att motverka miljömålen avseende bevarande av natur- och kulturmiljöer och friluftsliv
- Mark för vattenhantering har inte tydligt pekats ut i planförslaget

Hav i balans samt levande kust och skärgård

Miljömålet riskerar att motverkas genom att:

- Otillräcklig vägledning för intressekonflikter mellan utveckling och bevarande i kustområdet riskerar att påverka natur- och kulturmiljöer och friluftsliv negativt

Jämställdhet

Miljömålet har potential att främjas genom att:

- Barn och övriga invånares behov av grönytor ska säkerställas och skallkrav på friytor för skolutemiljöer förespråkas

Miljömålet riskerar att motverkas genom att:

- Det finns inga tydliga ställningstaganden kopplat till jämställdhet.

Ekonomisk tillväxt

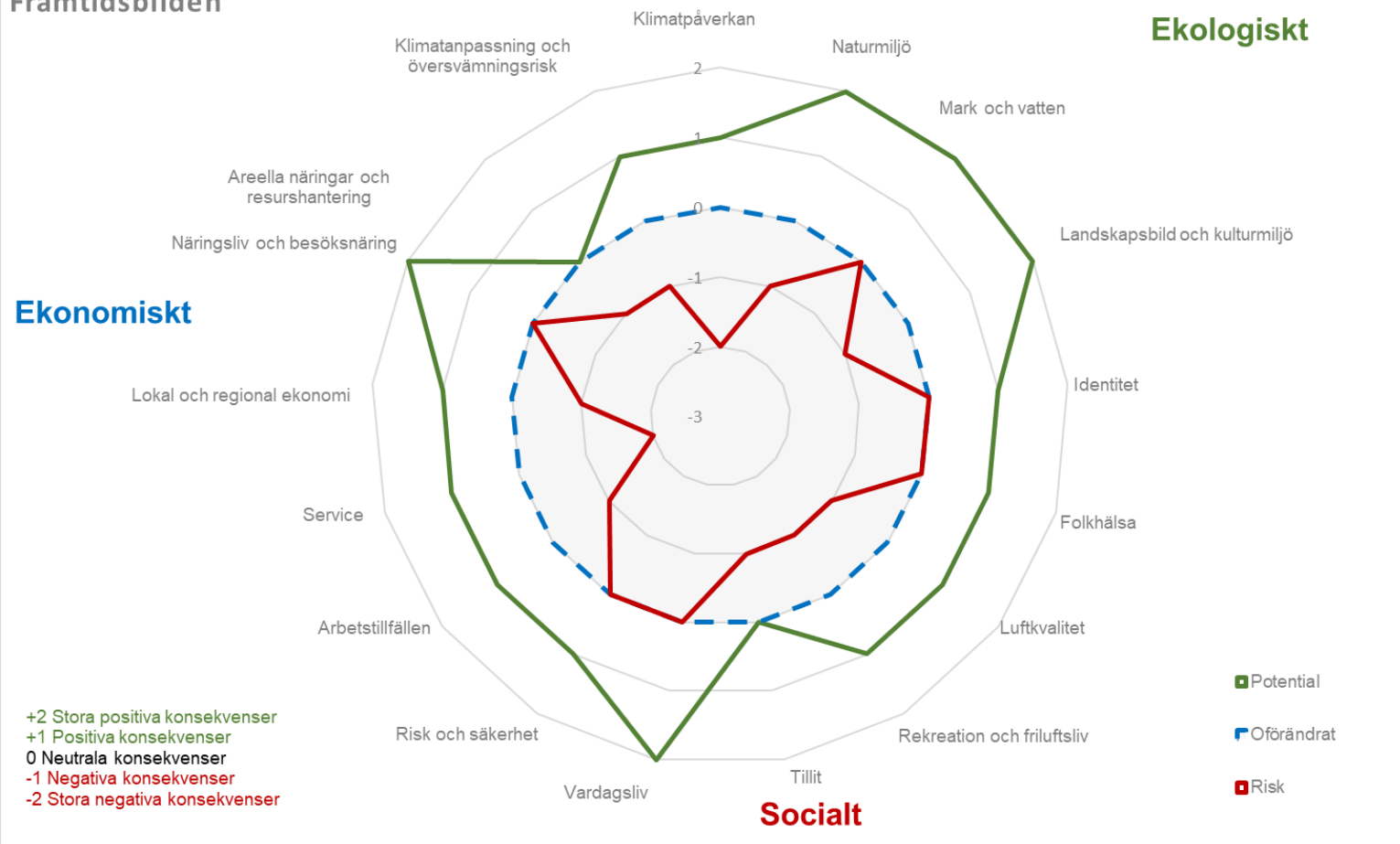
Miljömålet har potential att främjas genom att:

- Planförslaget innebär att förutsättningar för samnyttjande av lokaler och uteytor möjliggörs .
- Planförslaget ger en ökad flexibilitet i markanvändning för att möta ändrade förutsättningar i omvärlden.
- Planförslaget möjliggör ett diversifierat näringsliv med vissa inriktningar, så som industri och lager, turism och besöksnäring, jord- och skogsbruk, företag, handel och service
- Arbetstillfällen föreslås utvecklas genom att fokusera på bebyggelseutvecklingen och infrastruktursatsningar i utpekade noder.

Miljömålet riskerar att motverkas genom att:

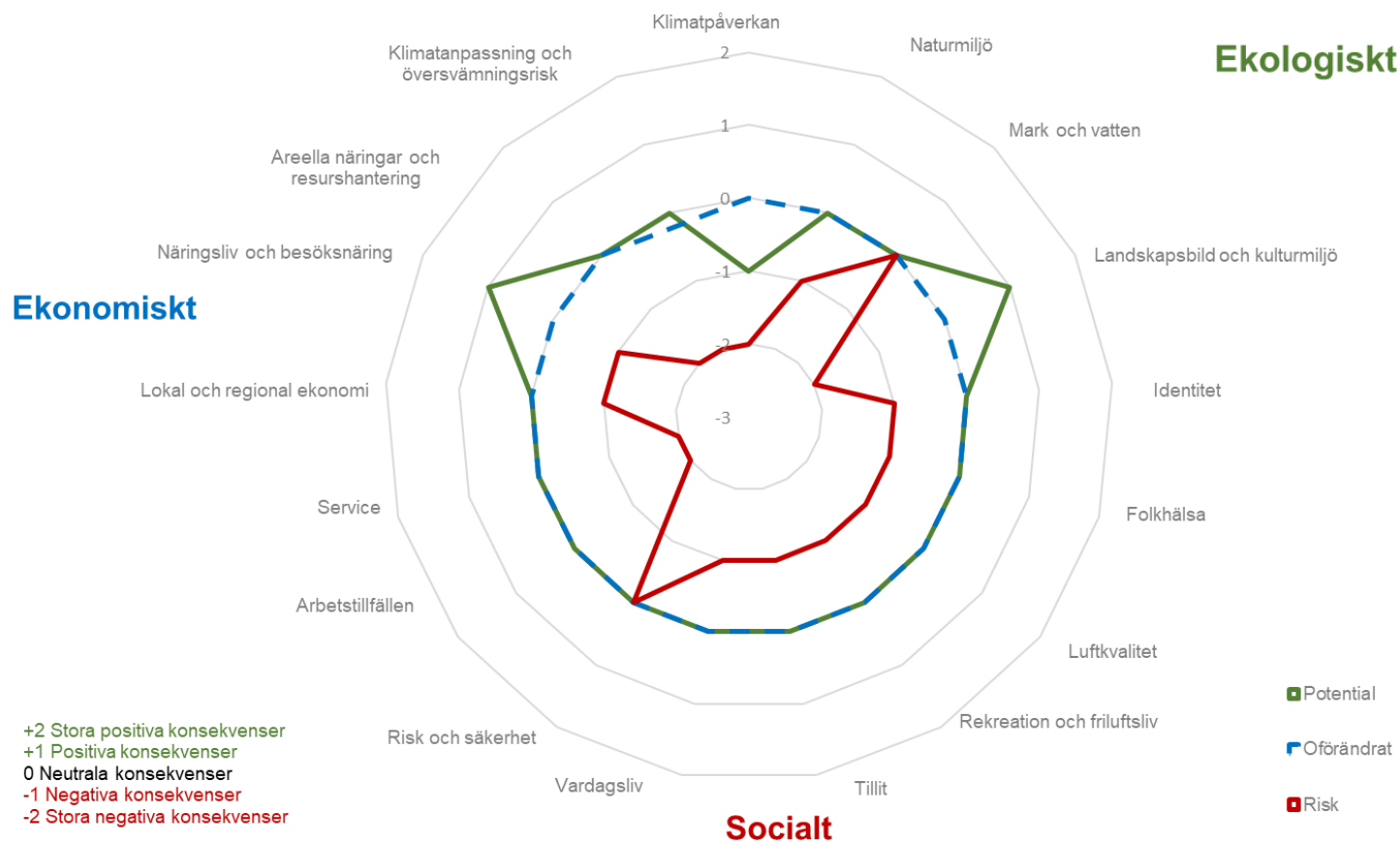
- Planförslaget ger inga direkta förslag på hur man ska skapa nya företagsetableringar

Framtidsbilden

Figur 2: Värderos som sammanfattar konsekvenserna av planförslaget avseende ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet.

Nollalternativet

Figur 3: Värderas som sammanfattar konsekvenserna av nollalternativet avseende ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet.

Framtidsbilden	Potential	Risk
Ekologisk hållbarhet		
Klimatpåverkan	1	-2
Naturmiljö	2	-1
Mark och vatten	2	0
Social hållbarhet		
Landskapsbild och kulturmiljö	2	-1
Identitet	1	0
Folkhälsa	1	0
Luftkvalitet	1	-1
Rekreation och friluftsliv	1	-1
Tillit	0	-1
Vardagsliv	2	0
Risk och säkerhet	1	0
Ekonomisk hållbarhet		
Arbetsstillfällen	1	-1
Service	1	-2
Lokal och regional ekonomi	1	-1
Näringsliv och besöksnäring	2	0
Areella näringar och resurshantering	0	-1
Klimatanpassning och översvämningsrisk	1	-1

Nollalternativet	Potential	Risk
Ekologisk hållbarhet		
Klimatpåverkan	-1	-2
Naturmiljö	0	-1
Mark och vatten	0	0
Social hållbarhet		
Landskapsbild och kulturmiljö	1	-2
Identitet	0	-1
Folkhälsa	0	-1
Luftkvalitet	0	-1
Rekreation och friluftsliv	0	-1
Tillit	0	-1
Vardagsliv	0	-1
Risk och säkerhet	0	0
Ekonomisk hållbarhet		
Arbetsstillfällen	0	-2
Service	0	-2
Lokal och regional ekonomi	0	-1
Näringsliv och besöksnäring	1	-1
Areella näringar och resurshantering	0	-2
Klimatanpassning och översvämningsrisk	0	-2

8 Förslag till åtgärder och uppföljning

Utifrån konsekvensbedömningen av planförslaget har ett antal åtgärder identifierats som kan minska risken för negativa konsekvenser och öka möjligheten att uppnå positiva konsekvenser. Åtgärderna kan planeras in i kommunens arbete med genomförandet av översiktsplanen och genomförande- och uppföljningsgruppen kan planera och följa upp hur dessa genomförs. Förslag på åtgärder anges endast för de hållbarhetsaspekter där det bedöms finnas en betydande möjlighet att påverka konsekvenserna av planen.

8.1 Ekologisk hållbarhet

Naturmiljö

En utmaning kopplad till naturmiljön är att det finns en risk för att grönytor tas i anspråk vid en förtätning. Här krävs det en vidare beskrivning av hur och vad kommunen prioriterar och vilka effekter det prioriterade valet skulle ge. Att fokusera på att behålla samt skapa en sammanhållen bebyggelseutveckling där sammanhängande grönstruktur bevaras har potential att skapa stora positiva konsekvenser för Nyköpings kommuns utveckling.

Det saknas beskrivningar och reflektioner kring huruvida grönområdena ska utnyttjas till annat än stödjande och kulturella områden. Ett förslag är att man även skulle kunna använda områdena till ekosystemtjänster, som till exempel dagvattenparker. Dagvattenparker kan tillföra nya rekreativvärden och en ökad biologisk mångfald i kommunen samt i det lokala området.

8.2 Social hållbarhet

Folkhälsa

Komplettera planeringsunderlaget med utredning om och utpekande av tysta områden i kommunen. Ett sådant underlag kan användas i översiktsplaneringen och kommande detaljplanering där redan idag goda ljudmiljöer värnas och nyttjas i planeringen av tillkommande bostäder och anpassningar i den offentliga miljön.

Genom bebyggelsens placering och utformning och hastighetssänkningar på vägar (där det är lämpligt) kan det säkerställas att riktvärden för bullernivåer vid bostäder innehålls.

Stäva efter god planering av byggstart och byggtid av olika nya bostads- och verksamhetsområden så att ljudmiljön i befintliga närliggande bostadsområden inte blir försämrade över lång tid.

För att uppnå miljö kvalitetsnormer för luft och en god luftkvalitet bör kommunen planera för att undvika stillastående luft vid förtätning. Detta genom utformning av bostadsområden, där typ av hus, avstånd och vegetation spelar in. Placering av skolor och förskolor i förhållande till vägar behöver beaktas för att nå målbilden att uppnå

miljökvalitetsmålet för luft i utomhusmiljöer där barn vistas. Att fortsatt mäta och följa upp luftkvaliteten i kommunen är en förutsättning för att utforma områden där människor vistas på ett sådant sätt att miljökvalitetsnormer för luft uppnås.

Rekreation och friluftsliv

Det bör förtydligas var nya områden för rekreation ska skapas.

Risk och säkerhet

Avseende eventuellt avsteg från bebyggelsefritt område utmed riksintresse järnväg bör lämpligheten studeras genom riskbedömning för att avgöra om risknivån är acceptabel för att placera bostäder närmare än 30 meter från järnväg i utpekade områden. I övrigt kan riskutredningar som tas fram i senare planskede leda till förslag på riskreducerande åtgärder som påverkar (minskar) skyddsavstånden till transportled för farligt gods. Detta kan vara barriärer i olika form eller byggnadstekniska åtgärder.

8.3 Ekonomisk hållbarhet

Lokal och regional ekonomi

Om kommunen dessutom skapar områden som attraherar inflyttning skapas ytterligare möjligheter för att kommunen ska generera ett ökat skatteunderlag och bättre möjligheter till kostnadsutjämning per invånare.

Arbetsstillfällen

Genom att på ett tydligare sätt beskriva Planen skulle dock kunna beskriva tydligare hur företagsetableringar och attraktiva boendemiljöer kan underlätta för att få rätt kompetens och arbetskraft.

Areella näringar

Förtydliga riktlinjer för bevarande av jordbruksmark. Var konflikter kan uppstå och hur kommunen ska förhålla sig till avvägningen mellan olika intressen i dessa områden. Definiera hur kommunen tolkar miljöbalkens skrivning om *väsentligt samhällsintresse*.

9 Medverkande

Lars Bolling	Uppdragsledare
Josefin Kofoed Schröder	Bollplank/ Kvalitetsgranskare
Hanne Roovete	Expert ekologisk hållbarhet
Camilla Ährlund	Expert ekologisk hållbarhet
Jenny Dorell	Expert ekologisk hållbarhet
Anna Nydahl	Expert ekologisk hållbarhet
Bertha Ekstrand Amaya	Expert ekologisk hållbarhet
Åsa Lindgren	Expert social hållbarhet
Emilia Hallin	Expert social hållbarhet
Klara Bäckström	Handläggande konsult och expert social hållbarhet
Ellen Khan	Handläggande konsult och expert ekonomisk hållbarhet